

Academic – Specialized Multilingual Journal

PURE LIFE

Special Issue: “Islamic Culture and Civilization”

Vol.2, No.4, Jumada al-Thani 1437 (Isfand 1394/ March. 2016)

Concessionaire: (Al-Mustafa International University)
Al-Mustafa Open University, Secretariat of Research and Production

Chief Editor: Mohsen Qanbari

Managing Editor: Abedin Siahat Isfandiari

Academic Secretary: Tofiq Asadov

Executive Manager: Abolfazl Mandegar Qalandari

Editorial Board:

Mohsen Qanbari	Chancellor, Al Mustafa Open University (Qom)
Abedin Siahat Isfandiari	Research and Production Secretary, Al Mustafa Open University (Qom)
Tofiq Asadov	Professor at Al-Mustafa Open University (Azerbaijan)
Syed Mohammad Ali Aon Naqavi	Professor at Al-Mustafa Open University (India)
Kadri Yildiz	Professor at Al-Mustafa Open University (Turkey)
Yahya Abdul Hasan Dookhi	Professor at Ahlbyt University (Iraq)
Ghulam Jabir Muhammadi	Professor at Imam Khomeini Specialized University (Pakistan)

Scientific- Training Experts: Mahmoud Nazari, Mojtaba Ghasemi

Technical Affairs: Ahmad Hossein Farjamfard

Publisher: Al-Mustafa Open University

Address: Qom, Southern *Sahili* Road, Before *Musallah*, between lanes 4 and 6

Post Box: 3713913554

Telephone and Fax: 32613875 - 32114171

Number of Pages: 114

Circulation: Electronic Printing

Web: http://journals.miu.ac.ir/content.php?pagename=journal&journal_id=7

Email: research@almustafaou.com

On the basis of the act approved in the Twenty second meeting of Al-Mustafa publications Council (on 10/03/2014) and 74327 E-Rasaneh's, in Ministry of Culture & Islamic Guidance, License no. (on 02/03/2015), this special edition has been designated as at the level of academic- specialized journals with student pivoted approach.

This journal is in the electronic form which after being published will be uploaded to the following addresses:
(and can be downloaded completely)

<http://journals.miu.ac.ir/>

Guide for Article Writers

- 1- Articles must include following sections:
title, abstract and keywords, prelude or introduction of the subject, main body of the article, conclusion, references
- 2- Only those articles will be considered which had not been published before and their corresponding authors have not been obliged to publish them elsewhere.
- 3- Responsibility of scientific and legal authenticity of the articles will rest upon the corresponding author.
- 4- The right to accept or reject an article is reserved for the journal. However, the secretariat of the journal is bound to report the final situation of sent articles to their corresponding authors within one month (30 days).
- 5- Final approval for an article to be published in the journal will be made by the editorial board after the recommendation of referees.
- 6- Size of an article must be eight pages at least and 25 pages at most where each page contains 250 words.
- 7- Quotation and adaptation from articles of the journal, with reference to the source, are allowed.
- 8- Persian, English and Arabic abstracts of an article should be 300 words at most.
- 9- To type a Persian article, "B Mitra" font with the size of 14pt should be used.
 - ✓ To type an article in Arabic, "Arabic Typesetting" font with the size of 14pt and in English, "Times New Roman" font with the size of 14pt should be used.
- 10- References should be arranged alphabetically and should be listed as under:
 - ✓ In Case of Book: Surname, Name, (Year of Publication), Title of Book (with "Bold" font style), Name of Translator or Editor (if applicable), Volume, Edition, Place of Publication: Name of Publisher.
 - ✓ In Case of Article: Surname, Name, Title of Article, Translator (if applicable), Name of Publication (with "Bold" font style), Periodicity, Edition, Total Number of Article Pages: (Year of Publication).
- 11- Endorsement of references related to sources in the text should be made in form of (Name of Author, Year of Publication: Page Number) e.g., (Tabatabai, 1376: 89).
- 12- Explanation references of each page, like Latin form of alphabets, Description of terms, etc, should be given in footnote of the same page.
- 13- Author or Authors of an article must endorse their name, surname, academic level, address, cell number and their email along with their articles sent to the University's Secretariat of Research and Production on: research@almustafaou.com.
 - ✓ As the journal is multilingual, venerable scholars can submit their articles in four languages: Persian, Arabic, English and Urdu.
- 14- After the article is published, the secretariat of journal is bound to email the electronic edition of the journal to the given email address of the author(s).

A Word from Chief Editor

“PURE LIFE” will be a window towards man’s eternal life. Al Mustafa Virtual University considers its mission to introduce the divine teachings to ground dwelled man, so that he could be able to establish a fresh living by using the knowledge bestowed upon him by Almighty God in such a manner **that it brings** him worldly peace and eternal prosperity.

“PURE LIFE” is an opportunity for the students and graduates of the university to spread out their scientific and cognitive knowledge on the vast arena of cyberspace and also, with the use of scholarly dialect, reflect religious cognition into various aspects of human life. Hope that through efforts of knowledge seekers, this window may become more magnificent.

A word from Managing Editor

Research is the artery of life in the realm of insight and science. Its dynamism leads to generation and expansion of knowledge borders and discarding this area, makes knowledge resting and lifeless; and the first achievement of this resting is ignorance. In these very days, we are witnessing the modern ignorance, which roots in absence of sound and lucid research in different areas.

Today research is considered to be a gate for expanding the borders of knowledge, and plays an eminent role in human activities. Exploring Humanities and Islamic areas can enable people to understand the human issues and difficulties to offer solutions for them.

The growing development in different areas of knowledge demands discussions in more scientific areas. Explaining a huge range of Islamic Science areas in global scope is a necessity today.

“**Pure Life**” student journal, with the aim of creating a situation for presenting articles of Al-Mustafa Open University students, is trying to improve the level of student researches in Islamic Science and also grounding an area for expanding the relationships among researchers in Humanities and Islamic Science areas.

“**Pure Life**” is published, every season, in a form of a multilingual, electronic and promotive student journal. This very volume, trying to discuss “**Islamic Culture and Civilization**”, represents the Six best articles in four language: English, Türkçe, Azərbaycanca, Français.

Thanks to Al-Mustafa Journals Commission and Ministry of Culture and Islamic Guidance in Islamic Republic of Iran, “**Pure Life**” journal, as the first scientific journal in Al-Mustafa Open University is ready to publish the students’ journal.

Researches

A. English

Management in Quran/ Ali hassnain khan khichi & Mojtaba Ghassemi
..... 9

A Good Friend in Islam/ Ali hassnain khan khichi & Mahdi Nosrati
..... 29

B. Türkçe

İdareci ve İdare Edilenler Arasındaki İlişki/ Kemal Korkmaz
..... 47

C. Azərbaycanca

HƏYA DİNİ VƏ MİLLİ-MƏNƏVİ DƏYƏRİMİZ KİMİ
(**Hədisi-şəriflər və atalar sözləri kontekstində**)/ İbrahim Zöhrab oğlu
Quliyev 71

DİNİN MƏDƏNİYYƏT ÜZƏRİNDƏ TƏSİRİ (**əxlaqi və mədəni**)/
Səadət Məmmədova & Tofiq Əsədov 81

D. Français

La culture et la civilisation islamique et la mode de vie
islamique/ Konate karim & Lengane Adama & Javadnia Meyssam .. 101

Management in Quran

Authors: Ali hassnain khan khichi (Pakistan)¹,

Dr. Mojtaba Ghassemi (Iran)²

Reccive: 23/11/2015

Accept: 07/03/2016

Abstract

This paper intends to give acquaintance of the Holy Quran perspectives on its rules. Customs plus societies are the points of focus in the paper with the aim of discovering their ideology of management. According to Muslims, natural belief, happiness and sorrow are to be the most important feelings in individuals and they must be experienced; hence, they need to be moderately managed. The Holy Quran provides various methods for managing human feelings. Muslims universally have a belief that the Quran is their ultimate source of knowledge. Muslims learn from the epistemology of the Quran how awareness is analyzed and managed. According to Islamic management, Islam not only covers the private life of individuals but also guides daily human activities (Fábos & Isotalo, 2014).

Keywords: Management, Islamic, Holy Quran

Introduction

Islamic religion brings high impact to Muslims as being and aids them in promoting their lives as well as works. For better management in self-being and organizations,

1. Ma in Department of Islamic Studies, Al-Mustafa Open University, Qom, Iran, ali_h_khichi@hotmail.com

2. PhD Student in Department of English Language, Islamic Azad university, Ahar, Iran, ma.qassemi@gmail.com

Muslims must adhere to the knowledge and practices of Prophet Muhammad (saw) plus his companions.

According to former Muslims civilization, the management practice was so successful that they were able to conquer almost half of the universe. Islamic management has still an increasing number of individuals who are practicing management in their businesses and daily lives process especially in Malaysia. Study currently shows that Islamic organization in Malaysia is moderate; they seem to have better understanding of the Quran teachings on management and hence take a great part in implementing it on their lives.

Muslims worldwide have high chances of improvement for the future in regard to Islamic administration practices. Muslims opt to observe the objectives plus.

MANAGEMENT IN QURAN

Organization concepts in their production plus determine the entire implementation of the performance institute (Ginena & Hamid 2015).

Quran provides the best standards to have true understanding of the management. The study attempts to discuss various important factors such as, management, the importance of management, necessity in our society, and features of manager from the Quran perspective.

The conclusion will be extracted from Quran and various Islamic books. God says in the Quran, (The Quran, n. d., Verse 9) "Indeed this Qur'an guides to the path which is clearer and straighter than any other." Most surely this verse strengthens the fact that mankind is in a loss if he/she does not heed the advice given to us in the Holy Qur'an.

"خَالِدِينَ فِيهَا وَعَدَّ اللَّهُ حَقًّا وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ"

Management

Management means to coordinates the efforts of people to achieve objectives and goals by utilizing the best available resources effectively and efficiently.

Management contains organizing, planning, leading, staffing and controlling an organization to achieve the goal. Management is also an academic discipline, a social science whose objective is to study social organization.

The Importance of management

Today, the need and the importance of management at all levels are recognized by everyone. We all somehow deal with management in our work and personal life.

The necessity of a good management system was brought by Islam and hence Quran has mentioned about it. Quran which has been revealed on Prophet Mohammad (saw) is a word of God. God talks in Quran (The Quran, n. d., Verse 2-3) that “the Quran us a guidance and mercy unto the righteous ones.”

”تِلْكَ آيَاتُ الْكِتَابِ الْحَكِيمِ هُدًى وَرَحْمَةً لِّلْمُحْسِنِينَ”

Management is considered as one of the most important issue in the world. The role of management is undeniable in improving the administration and making us more civilized. The Islamic ruling for human societies is necessary as put by God himself as it is the only way to establish a good management system. In the recent century, it is necessary to have a management system originating from Islamic values and ideologies.

Imam Khomeini, in his book “Leadership of Islamic jurisprudence,” describes that legal codes alone cannot be enough to reconstruct a society; hence a super power is also obligatory so that law could be the foundation of modification.

So God created the managing system and government with addition to religious laws. The Quran is the book which is guidance for all mankind and keeps the human beings civilized. Generally the most important source of Islam is the Quran, from which good management perceptions can be extracted. God says in Quran (Quran, n. d., Verse 89) that “We have revealed to you the book which clarifies every matter”.

" وَيَوْمَ نَبْعَثُ فِي كُلِّ أُمَّةٍ شَهِيدًا عَلَيْهِمْ مِنْ أَنْفُسِهِمْ وَجِئْنَا بِكَ شَهِيدًا عَلَيَّ
هُؤُلَاءِ وَنَزَّلْنَا عَلَيْكَ الْكِتَابَ تِبْيَانًا لِكُلِّ شَيْءٍ وَهُدًى وَرَحْمَةً وَبُشْرَى لِلْمُسْلِمِينَ "

The Importance and Necessity of Management in Islamic Society
Human beings are created to praise their lord and to fulfill their personal and social needs for their prosperity. The most important pillar of personal and social life is management. Management keeps the human civilized and which resolves all issues between human beings.

It also settles the different interests among them. God says in Quran (The Quran, n. d, Verse 8) that “we have inspired the good and evil deeds inside human being.”

" فَأَلْهَمَهَا فُجُورَهَا وَتَقْوَاهَا "

To settle the difference of good and bad, the necessity of management in our social life becomes necessary. Studies on human life and their behavior have proved the importance of management. From the beginning of this universe, the need of management among people was necessary and hence God created Prophets and imams to carry a management practices among people to provide justice to them.

We can find it importance of management and manager from Hazrat Adam (as) to our prophet Mohammad (saw).

Prophet Mohammad (saw) had emphasis on the leader to do management. Imam Raza (as) has mentioned the importance of manager and directed that a society can be successfully until being managed by someone.

The management in Islam means to manage according to religious orders. Islamic management is considered an ideological, philosophical, conceptual and moral management. It is not only restricted to Islamic ideology but to all mankind. Islam not only talked about the management, it also talked about the principles: how rules and changes dictate the management of our social and personal lives.

Management definition and applying can be only defined by direct definition given by Quran and how it has been explained by the Prophet Mohammad (saw). We cannot directly take the message from Quran directly, As God says in Quran that “O believers! Obey God; obey the Prophet and those charged with authority among you. Should you have a dispute in anything, refer it to Allah and his Prophet, if you truly believe in Allah and the Last Day. This course of action will be better and more suitable (The Quran, n. d., Verses 59).

" يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَطِيعُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ وَأُولِي الْأَمْرِ مِنْكُمْ فَإِنْ تَنَازَعْتُمْ فِي شَيْءٍ فَرُدُّوهُ إِلَى اللَّهِ وَالرَّسُولِ إِنْ كُنْتُمْ تُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ ذَلِكَ خَيْرٌ وَأَحْسَنُ تَأْوِيلًا "

And

" وَمَا أَرْسَلْنَا مِنْ قَبْلِكَ إِلَّا رَجُلًا نُوحِيَ إِلَيْهِمْ فَاسْأَلُوا أَهْلَ الذِّكْرِ إِنْ كُنْتُمْ لَا تَعْلَمُونَ "

(The Quran, n. d., Verse 43) & (The Quran, n. d., Verse 8)

Therefore it is necessary to extract the meaning and definition of management from Prophet Mohammad (saw) and infallibles (as).

On the day of Ghadeer, Prophet Mohammad (saw) delivered a long speech, in his speech he said "O people, I swear to God that other than this man you cannot understand the Quran well" (Al-Shaykh Al-Hur Al-Aamili, n.p.) The man referred in the speech is Hazrat Ali Ibn Abi talib (as).

Scholars believes that need of management is required to rule the society to bring justice and stability among them. Furthermore believe that such just and stability can come through the Quran and Sunnah. Imam Ali (as) stated that ummah without leadership and management will fight among each other.

Imam Ali (As) in (Nahjulbalagah, sermon 53) directed Malik to always have a manager for each state affair. Through careful understanding of the hadith, it is clearly understood that it is necessary for a Muslims to consult their leader before doing social duties. Manager should be the one who know the knowledge and has the ability to implement the God's order.

In order to maintain the social system, prevent oppression, promote justice and education, one need to form a government and requires a good management system. God says in Quran that "We made them leaders who guided other people by our command and we sent them revelations to do good deeds, establish Salah and pay Zakah. To Us Alone did they serve" (The Quran, n. d.,Verse 73).

"وَجَعَلْنَاهُمْ أُمَّةً يَهْدُونَ بِأَمْرِنَا وَأَوْحَيْنَا إِلَيْهِمْ فِعْلَ الْخَيْرَاتِ وَإِقَامَ الصَّلَاةِ

وَإِيتَاءَ الزَّكَاةِ وَكَانُوا لَنَا عَابِدِينَ"

There are various purposes for establishment of Islamic government from the Quran perspective. Thus it has been laid that necessity of a good management system is required by all despite religion, race, sex and area. Each government which is based on certain rules and regulation follows its own goals and principles to maintain the social system.

God says in Quran (The Quran, n. d., Verse 90) that” God commands justice the doing of good and liberality to kith and kin and He forbids all shameful deeds and injustice and rebellion: He instructs you that ye may receive admonition.

”إِنَّ اللَّهَ يَأْمُرُ بِالْعَدْلِ وَالْإِحْسَانِ وَإِيتَاءِ ذِي الْقُرْبَىٰ وَيَنْهَىٰ عَنِ الْفَحْشَاءِ
وَالْمُنْكَرِ وَالْبَغْيِ يَعِظُكُمْ لَعَلَّكُمْ تَذَكَّرُونَ”

According to Quran the government should provide a safe platform for all where all can practice their religion freely and to appropriate honorable life. The most important objective for an Islamic government is to provide general welfare, establish justice, security, and describe religious duties.

The objective of an Islamic ruler is to promote religion, provide spiritual strength, provide justice, and solve social and economic problems. The foremost objective for the Islamic government is to develop and enlarge justice. God states in the Quran in (The Quran, n. d., Verse 15) “Therefore, call them to the true religion, stay firm on the Right Way as you are commanded and do not follow their vain desires. Tell them: "I believe in whatever God has revealed from the Book and I am commanded to do justice between you.

Allah is Our God and your God. We are responsible for our deeds and you for yours. Let there be no dispute among us.

Allah will bring us all together on the Day of Judgment and decide as to who is right and who is wrong. Towards Him lies the goal.

"فَلِذَلِكَ فَادَعُ وَاسْتَقِمْ كَمَا أَمَرْتَ وَلَا تَتَّبِعْ أَهْوَاءَهُمْ وَقُلْ آمَنْتُ بِمَا أَنْزَلَ اللَّهُ مِنْ كِتَابٍ وَأَمَرْتُ لِأَعْدِلَ بَيْنَكُمْ اللَّهُ رَبُّنَا وَرَبُّكُمْ لَنَا أَعْمَالُنَا وَلَكُمْ أَعْمَالُكُمْ لَا حِجَّةَ بَيْنَنَا وَبَيْنَكُمْ اللَّهُ يَجْمَعُ بَيْنَنَا وَإِلَيْهِ الْمَصِيرُ"

God states clearly the need of management system and a leader to keep justice among people. That is the reason justice is one of the 5th pillar of Islam. God clearly states in Quran (The Quran, n. d., Verse 58) that "that a ruler should issue an order with justice.

"إِنَّ اللَّهَ يَأْمُرُكُمْ أَنْ تُؤَدُّوا الْأَمَانَاتِ إِلَىٰ أَهْلِهَا وَإِذَا حَكَمْتُمْ بَيْنَ النَّاسِ أَنْ تَحْكُمُوا بِالْعَدْلِ إِنَّ اللَّهَ نِعِمَّا يَعِظُكُمْ بِهِ إِنَّ اللَّهَ كَانَ سَمِيعًا بَصِيرًا"

The other objectives are to provide security to the people living in the state. God says in Quran (The Quran, n. d., Verse 25) God says "Surely We sent Our Prophets with clear signs, and sent down with them the Book and the Scales of Justice."

"لَقَدْ أَرْسَلْنَا رُسُلَنَا بِالْبَيِّنَاتِ وَأَنْزَلْنَا مَعَهُمُ الْكِتَابَ وَالْمِيزَانَ لِيَقُومَ النَّاسُ بِالْقِسْطِ"

All scholars and researcher believes by assuring justice and security to any states can bring prospective to the society. It allows people to keep faith, and to obey God's rule. God says in Quran (The Quran, n. d., Verse 92-98) that "Till, when he came between the two mountains, he found upon their hither side a folk that scarce could understand a saying..."

"حَتَّىٰ إِذَا بَلَغَ بَيْنَ السَّدَّيْنِ وَجَدَ مِنْ دُونِهِمَا قَوْمًا لَّا يَكَادُونَ يَفْقَهُونَ قَوْلًا"

Everyone who has been created by God on this universe requires a system according to God to living among ourselves for example; everyone has their own rights such as human rights, animal rights, living being rights and rights of objectives.

Now that everyone has rights and it needs to be protected, there we require a divine leader to protect our rights and provide justice and security all living beings as describe by God in Quran (The Quran, n. d., Verse 56) that "God had promised to those among you who believe and do good works that He will surely make them Successors in the earth, as He made Successors from among those who were before them; and that He will surely establish for them their religion which He has chosen for them; and that He will surely give them in exchange security and peace after their fear: They will worship Me, and they will not associate anything with Me. Then who so is ungrateful after that, they will be the rebellious.

"Quran also states a ruler not only needs to provide justice and security but also to protect the Islamic boundaries from external enemies. Among the other objectives are to protect public entities and develop further which includes: good education system, good hospital system, good infrastructure and social security.

Features of a manager/leader from the Quran perspective

Generally the management is the most difficult affair but only God representative or their representative can handle this affair properly. The holy Quran is the basic of all teaching and answer to Muslims and hence it has described the outline of Islamic government. According to Quran the leader should be the one who can establish justice, has knowledge, provide security,

doesn't lie, prays 5 times a day, pay zakat, protect all, provide knowledge and avoid oppression.

These are the essential aspects of faithful leader according to Quran. In order to have better understanding about the features and characteristics of a manager, one should refer to the life stories of previous prophets, our last prophet Mohammad (saw) and infallibles (as) as described in Quran.

The most important issues described by the God in the holy Quran are having a strong faith, are trustworthy, can establish justice, can do equality among all, do humanity, have power, strength and knowledge.

The first and the foremost for the managers are to have faith in what God orders. He has to understand that there is no god but Allah. God says in Quran (The Quran, n. d., Verse 163) that "Your God is one God; there is no one worthy of worship except Him, the Compassionate, the Merciful."

"وَالْإِلَهُكُمْ إِلَهٌ وَاحِدٌ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الرَّحْمَنُ الرَّحِيمُ"

In Quran (The Quran, n. d., Verse 1) God says:

"قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ"

"Keep faith even when mind says opposite". Example of Hazrat Noah, when Hazrat Noah was asked to make the ship made of dates wood, people laughed and made mockery out of it. God ordered Noah to put the ship into the water and move against the stream.

In our human minds and scientifically it is impossible to move against the stream of water. But still Noah did and succeeded as what God has promised him. It was faith of Hazrat Noah which led him to success.

When a ruler keeps faith on God the external help comes from God such as Imam Ali (as) mentioned in Nahjulbalagah that “it was me who protected Noah from the storm”. Therefore we can understand that how important the faith is.

In Islamic state the faith is the first and main requirement for choosing a manager. God says in Quran (The Quran, n. d., Verse 1) that “This is a Book with verses basic or fundamental of established meaning, further explained in detail from One Who is Wise and Well-Acquainted with all the things”.

"الر كِتَابٌ أَحْكَمَتْ آيَاتُهُ ثُمَّ فُصِّلَتْ مِنْ لَدُنْ حَكِيمٍ خَبِيرٍ"

It clearly states that a manager or a leader must have firm believe in God and must not lose his faith at any condition. God says in Quran (The Quran, n. d., Verse 30) that “As for those who say: "Our Lord is God," and then stay firm on it, the angels will descend on them, saying: "Let nothing fear or grieve you. Rejoice for the good news of paradise that has been promised to you”.

"إِنَّ الَّذِينَ قَالُوا رَبُّنَا اللَّهُ ثُمَّ اسْتَقَامُوا تَتَنَزَّلُ عَلَيْهِمُ الْمَلَائِكَةُ أَلَّا تَخَافُوا وَلَا

تَحْزَنُوا وَأَبْشِرُوا بِالْجَنَّةِ الَّتِي كُنتُمْ تُوعَدُونَ"

After faith, a manager should be trustworthy, God says in Quran (The Quran, n. d., Verse 58) that “Allah commands you to give back the trusts to their rightful owners, and when you judge between people, judge with fairness. Surely, excellent is the counsel which Allah gives you. Allah is He who hears and observes all”.

"إِنَّ اللَّهَ يَأْمُرُكُمْ أَنْ تُؤَدُّوا الِّأَمَانَاتِ إِلَىٰ أَهْلِهَا وَإِذَا حَكَمْتُمْ بَيْنَ النَّاسِ أَنْ

تَحْكُمُوا بِالْعَدْلِ إِنَّ اللَّهَ نِعِمَّا يَعِظُكُمْ بِهِ إِنَّ اللَّهَ كَانَ سَمِيعًا بَصِيرًا"

The manager position in the Islamic government are delicate and of valuable trusts. Management can be successful when manager is caliber of high trust. The example of Prophet Mohammad (saw) can be taken from the time of ignorance. God says in Quran in (The Quran, n. d., Verse 4) that “And thou (standest) on an exalted standard of character”.

"وَإِنَّكَ لَعَلَىٰ خُلُقٍ عَظِيمٍ"

Even when Prophet Mohammad (saw) had to leave Makkah due to enemies attack, he left Imam Ali (as) behind to give people things back to them. It is a clear sign of valuable trust which even polytheist has kept on Prophet Mohammad saw. They used to give their trusts to prophet (saw) and consider him as honest and trustworthy.

Thus we can believe that after faith, trustworthy is very much important for a good manager to govern an Islamic government. After faith and trustworthy, the justice comes.

Why justice was not the first because without faith in God and being trustworthy it is impossible to establish justice. Justice is one of the basics of Islamic management system. That is why Islamic system obsoletes other governing system as it could not provide the justice among rich and poor.

Furthermore Gods command believers to do justice and be afraid of God. The goals of the Prophets and Infallibles were to guide humans and achieve perfection. Due to our differences in economy, cultural, political, therefore is necessary for us to maintain stability through justice.

We can see examples from Imam Ali (as) life, which was full of justice. Even at the time of his departure from this world he asked his son Imam Hassan (as) to hit ibn muljim once as he did once only.

We can clearly see the example of justice even with the non-Muslims. Overall, justice is considered as one of the judicial and managerial feature.

After faith, trustworthy and justice, there comes the kindness. Even God says in (The Quran, n. d., verse 159) that O' Muhammad, it is a great Mercy of Allah that you are very gentle with them; had you been rough or hard-hearted, they would have deserted you.

Therefore pardon them and ask Allah's forgiveness for them. Consult them in the conduct of affairs; and when you make a decision to do something, and then put your trust in Allah (hold fast to your decision). Allah loves those who put their trust in Him".

"فَبِمَا رَحْمَةٍ مِنَ اللَّهِ لَنْتَ لَهُمْ وَلَوْ كُنْتَ فَظًّا غَلِيظَ الْقَلْبِ لَانْفَضُّوا مِنْ حَوْلِكَ فَاعْفُ عَنْهُمْ وَاسْتَغْفِرْ لَهُمْ وَشَاوِرْهُمْ فِي الْأَمْرِ فَإِذَا عَزَمْتَ فَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُتَوَكِّلِينَ"

God has directed us to be kind towards others, especially for a leader of Islamic government. We can learn from the prophet Mohammad (saw) about being kind to everyone. He even visited the old women who used to through dirt on him. Resulted in old women embraced Islam, therefore kindness indicated the high position of someone caliber.

God has created rights for all, asked us to be kind to our parents, our children's, our wives, our sisters, our brothers, our grandparents, our relatives and our neighbors. Prophet Mohammad (saw) was a very nice, kind and social man. He used be kind with everyone and used to forgive people easily with his kindness. Therefore Muslim manager should be kind to all people living under his rule.

In Quran Surah Fateha, God indicated that management in all areas should be based on kindness. We can also see from the life of Imam Ali (as) that how he used to be kind with all. He used to sit with poor, beggars and handicap people to open his iftar which shows the extreme level of kindness. This is how the Islamic leader should be.

After kindness comes the humility. In Quran (The Quran, n. d., verse 215) God asked the prophet to be humble towards believers.

"وَاخْفِضْ جَنَاحَكَ لِمَنِ اتَّبَعَكَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ"

We can clearly lay our judgment that manager should be humble towards its people. Imam Ali (as) in his letter (Nahjulbalagah, Letter no 53) advised Malik e Ashtar to be humble to everyone for the sake of God and handle their need personally. The knowledge comes after humility.

The knowledge and power are the two most fundamentals of any management system. Imam Ali (As) mentioned in his ((Nahjulbalagah, sermon no.172) that the most deserving people to rule are the one who has knowledge, power and understand God's guideline in governing matters. Another feature of manager is patience, being able to control anger and keep patience.

Stress occurs in our daily and social life to control the stress and to make ourselves calm down we need to have patience. That is why patience is important for an Islamic leader. Patience is key to success and leads to victory. God says in Quran (The Quran, n. d., Verse 115) that "Be patient; for sure God does not let the reward of the righteous be wasted".

"وَاصْبِرْ فَإِنَّ اللَّهَ لَا يُضِيعُ أَجْرَ الْمُحْسِنِينَ"

Scholars believe that by having patience, it allows a leader to focus on his goals and not to give up while facing problems. In short, leader has to be one who has knowledge, power, patience, and kindness, faithful, trustworthy and who can live a simple life to become a role model for people. Imam Ali (as) example is at the top, when he was selected as fourth Caliph and how he had lived a simple life.

There are many responsibilities for a leader/manager besides having above said features. The main task of a manager is to organize, plan, guide and manage people well.

One of the responsibilities of a leader is to have a strong and sustainable vision. To carry his vision, he needs to plan well Imam Ali (As) said “planning before action will save you from regression” (Safinah tul bahar, edition 1).

The kind of change that is needed is dependent on the management, the tools that are used and the goals that are to be achieved through this change (Dunphy, Griffiths & Benn, 2007). Management can be referred as the process of creating change through people. Therefore change in an organization can only be achieved through the initiatives of people. Without people in an organization there are no changes that can happen (Pundzienė, 2004).

Changes can be complex and risky undertaking since the outcomes of the change may not be well known. Therefore, changes should be approached with a lot of keenness so as the process does not cause threats on functioning. There a good manager is the one who can organize a state, company or even a family.

A leader should be able to demonstrate his personal characteristics of being a good leader for example having confidence and being compassionate in order to lead his followers into achieving their objectives.

This will also enable the followers to have respect for their leaders. In addition, he should be able to provide a sense of direction to his followers or subordinates which they may follow. This requires clear and well defined goals and objectives of what the leader wants to achieve. Manager should have faith in his goal and has motivation to accomplish his goals.

This can be possible by having strong faith in God. The first and the foremost responsibility of a manager in leadership have to create sense of commitment and motivate people to reach the goals.

The major task is to encourage subordinates with their actions and words to accomplish goals. God says in Quran (The Quran, n. d., Verse 11) that “that will inherit the paradise; [and] therein shall they abide”.

”الَّذِينَ يَرِثُونَ الْفِرْدَوْسَ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ”

We can understand that human bodies require encouragement to achieve better goals. In Quran (The Quran, n. d., verse 68) God says “There are dates and pomegranates in the paradise”. We can understand from the verse that people should be encourages to have high level of motivation.

”فِيهِمَا فَاكِهَةٌ وَنَخْلٌ وَرُمَّانٌ”

Review of Imam Ali's letter to Malik e Ashtar regarding managing a state

Imam Ali (as) in his letter of instruction to Malik e Ashtar in (Nahjulbalagah, Letter No. 53) advised Malik e Ashtar to be wise and kind to all. Imam Ali reminded Malik e Ashtar that “amongst the public there are two kinds of people: those who have the same religion as you do; they are brothers to you in religion, and those who have religions other than that of yours, they are human beings like you.

So let your mercy and compassion come to the rescue and help of both groups in the same way and to the same extent that you expect Allah to show mercy and forgiveness to you”.

Conclusion

We can lay our conclusion that Quran has talked about the importance of management and need of manager to manage the people.

It is been clearly understood from various Surah's, prophet Mohammad (saw) life example and Imam Ali (as) teaching that management is necessary according to Quran and Sunnah. It is obvious that in our current society, there is a need of powerful, knowledgeable, wiser and creative leader to manage us in order to survive in the competitive world.

In considering the objectives of the society, Islamic manager must not forget his Islamic goals which were the base of his government. Proper strategies should be adopted by the management to ensure that only salient aspects that require change are implemented.

Next generation should be trained so that they are appointed as managers in the future.

If we follow the Quran and Sunnah of Prophet Mohammad (saw) we can learn many important managerial facts.

In the end no management can be found which is free from demanding situations: in such circumstances patience and ability to solve the problems are required to succeed.

References

1. Abu Talib, A. (1985). *Nahjul Balagha: Peak of Eloquence*, 4th Ed. USA: Tahrike Tarsile Qur'an Inc.
2. Al-Shaykh Al-Hurr al- Amili. (n.p) *Wasa'il al-Shi'a*, n.p
3. Dunphy, D., Griffiths, A. and Benn, S. (2007). *Organizational Change for Corporate Sustainability*, 3rd Ed. USA: Routledge.
4. Favos, H. and Isotalo, R. (2014). *Managing Muslim mobilities: Between spiritual geographies and the global security regime*, USA: Palgrave MacMillan.
5. Ginena, K. and Hamid, A. (2015). *Foundations of Shari'ah governance of Islamic banks*, 1st Ed., USA: John Wiley & Sons.
6. Khomeini, A. (2009). *the Echo of Velayet*, Qom, Beirut: Maaref publication office.
7. Pundzienė. A. (2004). Managing Organisational Change: Insight Into Your Employees, Management of Organizations: *Systematic Research*, Vol. 1 (29), pp. 163 – 172.
8. Shaikh al-Hur al-Aamili, 17th centurt.Wasil ul shia.Edition 27. p193.
9. The Quran, (n.d.). Surah Luqman, Verse 2-3.
10. The Quran, (n.d.). Surah Bani Israel, Verse 9.
11. The Quran, (n.d.). Surah Al Nahl, Verse 89.
12. The Quran, (n.d.). Surah Al-Shams, Verse 8.
13. The Quran, (n.d.). Surah Al Nisa, Verse 59.
14. The Quran, (n.d.). Surah Al Nahl, Verse 43.

15. The Quran, (n.d.). Surah Al Anbia, Verse 8.
16. The Quran, (n.d.). Surah Ash Shura, Verse 15.
17. The Quran, (n.d.). Surah Al-Nahl, Verse 90.
18. The Quran, (n.d.). Surah Al-hadeed, Verse 25.
19. The Quran, (n.d.). Surah Nisa, Verse 58.
20. The Quran, (n.d.). Surah Al Nur, Verse 56.
21. The Quran, (n.d.). Surah Al baqara, Verse 163.
22. The Quran, (n.d.). Surah Al Ikhlas, Verse 1.
23. The Quran, (n.d.). Surah hud, Verse 1.
24. The Quran, (n.d.). Surah Al Kahf, Verses 92-98.
25. The Quran, (n.d.). Surah Al Fusliat, Verse 30.
26. The Quran, (n.d.). Surah Al imran, Verse 159.
27. The Quran, (n.d.). Surah Shoarah, Verse 215.
28. The Quran, (n.d.). Surah fateha, Verses 1-7.
29. The Quran, (n.d.). Surah Al-Qalam, Verse 4.
30. The Quran, (n.d.). Surah Hud, Verse 115.
31. The Quran, (n.d.). Surah Al-Rahman, Verse 68.
32. The Quran, (n.d.). Surah Al-Mominun, Verse 11.

A Good Friend in Islam

Authors: Ali hassnain khan khichi (Pakistan)¹, Mahdi Nosrati (Iran)²

Reccive: 04/10/2015

Accept: 08/03/2016

Abstract

Through this paper, the need of a good friend has been discussed by taking evidence from Islamic sources. This evidence then is further reinforced through the discussion of sociological, cognitive and psychological research findings. The introduction of this paper briefly sheds light on how Islam is a complete code of life and how friends have played an important role in expanding and sustaining this code. Furthermore the introduction shortly discusses the need for friends as identified via contemporary sociological research. The main theme of the presents references from the Holy Quran and Sunnah through which the need of having and being a good friend in human life is critically explored. Lastly, conclusion of the paper sums up the discussion and presents recommendations through which the element of friendship can be effectively incorporated in one's life.

Keywords: Friend, Friendship, Quality of Good Friend, Companionship in Islam

Introduction

According to Hewer and Anderson (2006) and Qutb (2006) "Islam" is best defined as a complete and all-embracing code of life that provides an in-depth and broad spectrum guideline concerning all spheres of life.

1. Ma in Department of Islamic Studies, Al-Mustafa Open University, Qom, Iran, ali_h_khichi@hotmail.com

2. Manger of E-Learning Content, Al-Mustafa Open University, Qom, Iran, Nosrati1391@gmail.com

Hewer and Anderson (2006) further elaborates by stating that a follower of Islam can get theorized version of these guidelines through the Holy Quran while their practical implementations can be seen through primarily the life of the Holy Prophet (PBUH) and then through the life of his family and companions (A.S). It is important to note here that the friends or the companions of the Holy Prophet have played a critical and vital role to establish, expand and carry forward the religion of Islam. From this very fact, the significance of friends in the life of an individual can interpreted.

Moving further to include evidence from scientific and more contemporary research, Buote (2007) highlights that individuals need friends to adjust in new environments, to go through change and to cope with emotionally challenging situations. Buote (2007) basis his conclusions on a research conducted on university students and states that through individuals who were surrounded by effective friendships reported the transition periods to be relatively easier than those who were not thus implying that the need of friends in human life is great.

Up till now, the importance of friends has been briefly explained through an Islamic and a scientific perspective. This paper henceforth will be focusing on the need of healthy friendship for an individual as highlighted by Islamic theory and behavioral guidelines.

The Significance of Quality Friendships

According to Al-Bosnee (n.p) human beings have almost always been social creatures in the need for companionship. Even during the times when humans lived in caves, they had interactions amongst themselves which further led to grouping and bonding.

It is safe to say here that the foundations of friendship have been laid through the lives of the early humans and thus it is nothing less than a law of nature itself. However it is important to state here that all human interaction does not necessarily end in a positive and mutually beneficial relationship.

Stronger relationships call for sacrifices, emotional and logical control, teamwork and leadership as and when required. White (2015) describing the characteristics of a positive and quality friend says that generally across cultures, i) honesty, ii) dependability, iii) loyalty, iv) trustworthiness, v) empathy, vi) listening skills, vii) the ability to be non-judgmental, viii) supportive behavior, ix) the ability to be fun, and x) self-confidence are important and determining elements. Apart from this, the relationship of friendship itself should be unconditional and committed (Argintar, 2014).

Further noting the impacts of high quality friendship Berndt (2002) states that: a high quality friendship is related to higher levels of pro-social behavior and intimacy and lower levels of conflict, negative emotions and rivalry. This implies that in the presence of quality friendships, a person is more likely to have a satisfied emotional and social life with significantly lesser levels of stressful elements as compared to in its absence.

Within the field of developmental psychology a research conducted by Ladd et al (1996) took data from kindergarten children and studied the impacts of friendships on their feelings, perceptions and behaviors. The research findings revealed that the children who had high quality friendships in January reported greater liking from the school and higher levels of perceived classmates' support.

This view is further reinforced by Ladd et al (1996) findings that those children who had negative friendship features were found to display a greater degree of disruptive behaviors in the school and were less likely to engage in classroom activities.

The Importance of Good Friends in Islam

Islam places a great deal of importance on the issues of sociability, peace, mutual respect and fair treatment of others (Laliwala, 2005).

The Holy Quran in Surah Hujrat states that, “And of two parties of believers fall to fighting, then make peace between them...make peace between them justly and act equitably. Lo! Allah Loveth the equitable”

This amongst other Quranic references clearly indicates the tremendous importance Allah has placed on maintaining peace, equity and justice on His lands and one of the most effective and direct ways of achieving this is via friendships. If people have the characteristics of friends mentioned above, the likelihood of conflicts will be reduced which then essentially make Allah happy. Thus Muslims need to be good friends as it is one of the ways to please The Creator.

It is critical to note here that friends in a person's do not necessarily signify Allah's pleasure. For example a group of criminals are also essentially friends who trust and help each other to create “fassaad” or nuisance on Allah's land. Such are friends from which both the Quran and the Prophet have warned the Muslim ummah and the world in general against.

Focusing on this further, Allah in the holy Quran says (Surah Al Furqan Verse 27-29):

"وَيَوْمَ يَعْصُ الظَّالِمُ عَلَى يَدَيْهِ يَقُولُ يَا لَيْتَنِي اتَّخَذْتُ مَعَ الرَّسُولِ سَبِيلًا. يَا وَيْلَتَى لَيْتَنِي لَمْ أَتَّخِذْ فُلَانًا خَلِيلًا لَقَدْ أَضَلَّنِي عَنِ الذِّكْرِ بَعْدَ إِذْ جَاءَنِي وَكَانَ الشَّيْطَانُ لِلْإِنْسَانِ خَذُولًا"

“On that Day the wrongdoer will bite his hands saying: Oh! Would that I had only taken the pathway alongside the Prophet. Oh! Would that I had never chosen so-and-so for my companion. He was the one who led me astray from the admonition even after it had reached me. Shaitan is ever treacherous to man.”

As can be seen, in the above mentioned Verse, God recognizes the need of a good friend and its importance in a person’s life. The most relevant element of this Verse is the “choosing of a good friend”. According to the Holy Quran, friends (or companions) have a tendency to lead an individual astray. What the Quran said more than 1400 years ago has been validated by the research of Sieving, Perry and Williams (2000) according to which individuals whose friends were involved in drug or alcohol consumption showed a significantly increase consumption of the same.

On the same grounds, Salmivalli (2010) explained that victimization and bullying in schools is a group process implying that companions get together to make life difficult for others around them. Such are examples of friends against whom the Quran has warned the believers and has stated that it is better for a Muslim to make the Holy Prophet his/her companion rather than those who will lead him/her astray.

There is no doubt about the fact that the surrounding of one has a great influence on everyone life. The good friendship can force you to follow a right path and vice versa. It is clear that on the Day of Judgment when people will be thrown into hell and they shall complain of bad friends who led them astray.

Up till now, this paper has shed Islamic light on the importance of choosing a good friend. The question that arises now is who is considered by Allah and his Prophet (PBUH) to be a good friend. This question is answered through the Holy Quran by the following two verses:

"إِنَّمَا يَعْمُرُ مَسَاجِدَ اللَّهِ مَنْ آمَنَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَأَقَامَ الصَّلَاةَ وَآتَى
الزَّكَاةَ وَلَمْ يَخْشَ إِلَّا اللَّهَ فَعَسَىٰ أُولَٰئِكَ أَنْ يَكُونُوا مِنَ الْمُهْتَدِينَ"

“The mosques of Allah should be maintained by those who believe in Allah and the Last Day, establish Salah (prayers), and pay Zakah (poor due) and fear none except Allah. It is they who are expected to follow the true guidance.” (Surah AT Tauba, Verse 18)

The above Verse shows that a good believer will be the one who establishes prayer, pay Zakah, and fear none except God. These are the people with whom we make friendship with and as God says, follow them for true guidance. Within this verse is embedded the guideline provided by Allah on “making friends” that is, by visiting mosques where believers gather for prayers and social contact.

For example, if you are living in a country where there are no Muslims or mosques are not available or you are in danger to keep your religion, you basically are unable to develop friendships as prescribed by Allah and therefore it is recommended in Islam to migrate to such a place where you can easily practice your religion, visit mosque and interact with other Muslim beings.

The same issue is further discussed in the following:

"وَدُّوا لَوْ تَكْفُرُونَ كَمَا كَفَرُوا فَتَكُونُونَ سَوَاءً فَلَا تَتَّخِذُوا مِنْهُمْ أَوْلِيَاءَ
حَتَّىٰ يَهَاجِرُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَإِن تَوَلَّوْا فَخُذُوهُمْ وَأَقْتُلُوهُمْ حَيْثُ وَجَدْتُمُوهُمْ
وَلَا تَتَّخِذُوا مِنْهُمْ وِلِيًّا وَلَا نَصِيرًا"

“Their real wish is to see that you become a disbeliever, as they themselves have disbelieved, so that you may become exactly like them. So you should not take friends from their ranks unless they immigrate in the way of Allah; and if they do not, seize them and kill them wherever you find them, and do not take any of them as protectors or helpers.” (Surah An-Nisa, Verse 89)

Thus essentially, a good friend in Islam is defined as a person who brings you closer to Allah, His Prophet and His religion. For a Muslim, this world and its pleasures are understood to be temporary and the real satisfaction or absolution is achieved only by striving for the will and pleasure of Allah, a path in which a good friend plays a positive role. As can be seen, there is a link between migration and a better place to worship which leads you to have a good friend. One should migrate if his religion is in danger as religion is the base of a good friendship. If a person has kept his religion and migrated on the way of God, he shall be rewarded heavily by God himself.

Unfortunately however, the social relations or the friendship of today are deviating from the guidelines of Islam. The problem is more profound in the younger generation which is influenced by elements such as free social media, rapidly growing communication technology and declining value and morals.

In places where the Muslim Ummah is scanty or unprotected Muslims can be seen to be rationalizing by saying that this is what we have got here and that they do not have another option.

This is where the instruction of God to migrate comes. Migration is not only from one country to another, it is from one city to another, one place to another or even one society in city to another society within the city to seek a true friend and have a better companion. Ameer ul momineen Ali ibn Abi Talib said in Nahjul Balagah that: “Two friends are in fact single soul but in different bodies”.

It is clear to select a friend who remind you of God and guide you to right path. On the other hand if you do not seek a good friend, you will never get it as Shaitan is trying his best to misguide Muslims. In this context, Allah disclosed in the Quran,

"قَالَ فَبِعِزَّتِكَ لَأُغْوِيَنَّهُمْ أَجْمَعِينَ"

“Shaitan said: "I swear by Your Honor, I will mislead them all” (Surah Sad, Verse 82)

What needs to be noted here is that a friend that misleads a believer is in fact a follower of shaitan because shaitan has taken it up as his core work to mislead believer. Implanting a bad friend in the life of a believer then is one of the many ways through which Shaitan works his tricks for example by keeping them away from good companions such as scholars and philosophers.

Characteristics of Negative Friendships

Like in the case of quality or good friendship, various elements can assist in identifying the characteristics of a negative friendship. The first and foremost of these characteristics has been uncovered by Allah Himself and that is, hypocrisy.

Hypocrites are the people who present themselves as friend of people while in reality lie, break his promises, betray, back bite and abandon in the times of need.

About such people God says in Quran (Surah AT Tauba, Verse 67):

"الْمُنَافِقُونَ وَالْمُنَافِقَاتُ بَعْضُهُمْ مِنْ بَعْضٍ يَأْمُرُونَ بِالْمُنْكَرِ وَيَنْهَوْنَ عَنِ الْمَعْرُوفِ وَيَقْبِضُونَ أَيْدِيَهُمْ نَسُوا اللَّهَ فَنَسِيَهُمْ إِنَّ الْمُنَافِقِينَ هُمُ الْفَاسِقُونَ"

“The hypocrites, both men and women, precede one from another. They enjoin the wrong, and they forbid the right, and they withhold their hands (from spending for the cause of Allah). They forget Allah, so He hath forgotten them. Lo! The hypocrites, they are the transgressors.”

Thus, while seeking a good friend it is important to ascertain that the concerned individual is “genuine” and “trustworthy”. This is an extremely difficult task considering that no individual reveals him / herself completely to others and therefore ultimate integrity and congeniality of an apparent friend cannot be known. Quran offers guidelines to the believers by identifying the signs to watch out as we should not develop friendship with hypocrites because they will not only drown in hell fire themselves but are likely to drag you along themselves as well.

A good friend according to Islam is one who helps you in remembering God and following His prescribed path. The speech of a good friend increases your knowledge and his actions motivate you in right direction for this world and that hereafter. Therefore it is clear that for any Muslim who wants to protect and safeguard his faith it is important to be selective in making friendships and company.

Apart from the mention of friendship, companionship and brotherhood in the Quran, the Prophet Mohammad (PBUH) and Imams (A.S.) have talked about good friends in detail. Prophet Mohammad (PBUH) has said (Bihar ul Anwar)

“Man is influenced by the faith of his friends. Therefore be careful of whom you associate with” (Bihar ul Anwar, vol. 74).

It is clear from the hadith of holy Prophet as well that we shall be careful in choosing our friends and to be careful with whom we associate. If someone chooses a bad friend, they will encourage him to do all bad things which are prohibited in Islam. The bad company will never encourage doing a good and righteous deeds.

This is very important for all Muslims to understand the philosophy of selecting a good friend, especially for new Muslims as they may have habits such as smoking or drinking. They may have accustomed to those habits which are regarded sin in Islam. It is necessary for those Muslims to cut their relation with those friends who smoke or drink, rather they should make friendship with believer who reminds them of God and God's work.

Safeguarding Good Friendship

It has been highlighted that a Muslim should seek a good friend in order to be able to follow the right and guided path. Seeking good friendship and maintaining a companionship is a responsibility for each believer has to himself or herself, to god and his community.

Therefore seek a good friend who seeks paradise in the hereafter. However once we have established the friendship, it needs to be maintained as well.

There are certain rights and responsibilities among believers and which shall be maintained at all cost. In this regard, Allah says in Surah Al Kahf, Verse 28 that,

"وَأَصْبِرْ نَفْسَكَ مَعَ الَّذِينَ يَدْعُونَ رَبَّهُمْ بِالْغَدَاةِ وَالْعَشِيِّ يُرِيدُونَ وَجْهَهُ وَلَا تَعْدُ عَيْنَاكَ عَنْهُمْ تُرِيدُ زِينَةَ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَلَا تَطِعْ مَنْ أَغْفَلْنَا قَلْبَهُ عَن ذِكْرِنَا وَاتَّبَعَ هَوَاهُ وَكَانَ أَمْرَهُ فُرْقَانًا"

“Keep yourself content with those who call on their God morning and evening seeking His good pleasure; and let not your eyes turn away from them desiring the attraction of Worldly Life; nor obey the one whose heart we have permitted to neglect our remembrance, which follows his own desires and goes to extremes in the conduct of his affairs.”

In the true sense of Islam, it is vital to consider that individuals are accountable only for their own actions and not of the others. Allah promises this in the Holy Quran in the following words:

"يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا عَلَيْكُمْ أَنْفُسَكُمْ لَا يَضُرُّكُمْ مَنْ ضَلَّ إِذَا اهْتَدَيْتُمْ إِلَى اللَّهِ مَرْجِعُكُمْ جَمِيعًا فَيُنَبِّئُكُمْ بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ"

“O believers! You are accountable for none but for yourselves; anyone who has gone astray cannot harm you if you are on the Right Way. To Allah you shall all return and He will let you know the truth of all that you did.”

This basically means that with or without friendships, a believer is responsible for his actions and those cannot be blamed on someone else. Allah and his Prophet have clearly stated on multiple occasions that it is your own responsibility to surround yourself with people who will motivate you towards the path of Allah and not involve you in misled or worldly deeds.

It is recommended to stay at sufficient distance from ill mannered, ignorant, and non-believers person but treating everyone in kind and noble manner is necessary. God says in Quran:

"الْأَخْلَاءُ يَوْمَئِذٍ بَعْضُهُمْ لِبَعْضٍ عَدُوٌّ إِلَّا الْمُتَّقِينَ"

“On that Day, even friends will become enemies to one another with the exception of the righteous people”. (Surah Az-Zukhruf, Verse 67)

It is clear that on the Day of Judgment all will be enemy except the one who were believers. Therefore we need to make friends which are believers and which remind us of God. It is wise to choose a good friend in this world to avoid regret in next world. In this context, there is a tradition from Imam Mohammad Baqir (A.S.) who heard from his father Imam Zain al abdeen (A.S.) that we should never befriend people, who are Kasab (liar), the one who takes the right of people, a miser, a fool and the one cuts relationship (Silay Reham). Imam Ali (A.S.) took it more forward and said that friend in need is friend indeed which today is considered as a standard definition of a “good friend” around the world.

The process of safeguarding the friendship has been suggested by Imam Askari (A.S.). According to Imam Askari (A.S.) that we should advice our friends secretly and not publicly because if we advise them openly, there is a possibility that we will humiliate and hurt them. This means that in the true value of Islam, it is important to uphold the respect and status of your friend. These elements as mentioned above are also considered to be the core foundations of a good friendship by modern day researchers.

A believer according to the behavioral codes of Islam, establishes the standards of friendship through which he/she will soon find themselves encircled with friends who will take them to heaven and take them away from the fire of Hell.

There are however certain important elements which needs to be done to keep stable and fruitful friendship. For this purpose we should not dispute with our friend or make indecent jokes with them.

It is important that we do not quarrel with them, do not be aggressive with them, and do not consider them inferior in any way because for a believer the true value of a person is only that in the eyes of Allah.

Finally, it is recommended that in case of a quarrel between friends, it is critical for a true believer to mend ties at the earliest. Imam Hassan (A.S.) said very nicely that behave in the same way with your friends the way you want them to behave with you. Thus overall, Islam has prescribed a healthy and effective manner of seeking and safeguarding a good friend. The Holy Quran sums it up by saying that:

"وَأَعْتَصِمُوا بِحَبْلِ اللَّهِ جَمِيعًا وَلَا تَفَرَّقُوا"

"Hold fast the rope of Allah, and you shall never separate" (Surah Al – Emran, Verse 103)

Conclusion

An old English proverb says "A man is known by the company he keeps". The same thing was emphasized tremendously long before this proverb by the Holy Prophet (PBUH) on the importance of surrounding oneself with good people. Prophet Mohammad (PBUH) often spoke about the value of true friendship to his companions. He stressed the need to have good companion and surround ourselves.

He urged companions to be friends with those who hold same belief and values.

For the believer the only solid foundation to make friendship is Islam. Companionship has great importance in Islam, often prophet talked about it to have good friends and companions. A good friend is the one who guides you, support you, accommodate your faults but correct them and love and forgive you for the sake of Allah. Therefore it is important to choose your friends carefully.

The core question which arises from the discussion is how we should choose our friends? The answer is the one who is Momin.

The word Momin has very broad meaning and for which we will discuss in our upcoming article. For the time being we can stick with more narrow definition of Momin “the one who is loyal to God, Prophet and his progeny”.

There are friends who will always remain loyal and trustful under all circumstances and this is what Islam has taught us in terms of selecting and maintaining friendships. It urges us to have good friend who reminds us of God and keep us safe from sins. A believer must be selective when it comes to making friends.

Being friend with good will lead to righteous path while bad leads to sin. It will not only the path of righteousness in this world but leads us to next world as well.

References

1. Al – Bosnee, I. (n.p.) Islam & the Concept of Friendship, Mission Islam, Available at <http://www.missionislam.com/knowledge/Friendship.htm>.
2. Argintar, L. (2014). 12 Qualities The Person You Call Your Best Friend Should Have, Elite Daily, Mar 4.
3. Berndt, T. (2002). Friendship Quality and Social Development, American Psychological Society, Vol. 11 (1), Available through: Department of Psychological Sciences [Accessed: 15 Feb 16].
4. Bihar ul Anwar. (n.p.) Vol. 174, p. 192.
5. Buote, V. (2007). The Importance of Friends- Friendship and Adjustment Among 1st-Year University Students, Journal of Adolescent Research Vol. 22 (6), Available through: Science Direct [Accessed: 15 Feb 16].
6. Hewer, C. and Anderson, A. (2006). Understanding Islam: The First Ten Steps, USA: Hymns Ancient and Modern Ltd.
7. Laliwala, J. (2005). Islamic Philosophy of Religion: Synthesis of Science Religion and Philosophy, India: Sarup and Sons.
8. Qutb, M. (2006). Islam: The Misunderstood Religion, 6th ed, USA” Kazi Publications Inc.
9. Salmivalli, C. (2010). Bullying and the peer group: A review, Aggression and Violent Behavior, Vol 15, Available through: Science Direct [Accessed: 15 Feb 16].
10. Sieving, R., Perry, C. and Williams, C. (2000). Friendships Change Behaviors, or Do Behaviors Change Friendships? Examining Paths of Influence in Young Adolescents’ Alcohol Use, Journal of Adolescent Health, Vol. 26 Available through: Science Direct [Accessed: 15 Feb 16].
11. Stacey, A. (2011). Seeking Good Companions, Islam Religion, Feb 28.
12. White, S. (2015). The 13 Essential Traits of Good Friends, Psychology Today, Mar 23.

Çokdilli Bilimsel-Uzman Dergi

PURE LIFE

(İslam kültür ve medeniyeti) Özel Sayısı
Yıl II, Sayı IV, İsfend 1394, Cemadi es-sani 1437, Mart 2016

Dergi sahibi: Al-Mustafa Üniversitesi
Al-Mustafa Açıköğretim Üniversitesi, Araştırma Bölümü

Genel müdür: Muhsin Ganberi
Baş Editör: Abidin Siayahat İsfandiari

Bilimsel sekreter: Tefviq Esedov
İcra müdürü: Abulfazl Galandari Mandegar

Personel yazarı:

Muhsin Ganberi	Al-Mustafa Açıköğretim Üniversitesi Başkanı (Kum)
Abidin Siayahat İsfandiari	Al-Mustafa Üniversitesi Araştırma Bölümü Müdürü (Kum)
Tefviq Esedov	El-Mustafa Üniversitesi öğretim üyesi (Azerbaycan)
Muhammed Ali Avn Naqvi	Al-Mustafa öğretim üyesi (Hindistan)
Yıldız Kadri	Al-Mustafa Üniversitesi hocası (Türkiye)
Yahya Abdul Hasan Duhi	Alul-beyt Üniversitesi öğretim üyesi: (Irak)
Gulam Cabir Muhammedi	İmam Humeyni koleji yüksek öğrenim üyesi (Pakistan)

Eğitim Bilimsel Uzmanlar: Mahmud Nazari, Mehdi Kasımi
Lojistik ve Altyapı: Ahmed Hüseyin Ferjamferd

Adres: Kum, Sahili Cadde, Musalla'nın arkası, Sokak no 4 ila 6 arası,
posta kutusu: 3713913554

Telefon ve Faks: 32114171-32613875

Sayfa sayısı: 114 Sayfa

Basım: Elektronik Baskı

Web: http://journals.miu.ac.ir/content.php?pagename=journal&journal_id=7
Email: research@almustafaou.com

Dergi Kanunu'na göre:

Al-Mustafa Dergi Konseyi yirmi ikinci toplantısı kararıyla (Tarih: 19/12/1392) ve ülke kapsamli medya sistemi tarafından 74327 No'lu lisans kimliđini kazanmıřtır. (Kültür Bakanlıđı) (tarihli 12/11/1393)

Bu yayının basılmasına bilimsel-uzman dergisi olarak hak tanınmıřtır.

Bu yayın, elektronik biçimde ařađıdaki adreste metin halinde mevcuttur:

<http://journals.miu.ac.ir/>

İdareci ve İdare Edilenler Arasındaki İlişki

Yazar: Sayın hoca Kemal Korkmaz (Türkiye)¹

Alınma Tarihi: 24/11/2015

Başvuru Tarihi: 05/03/2016

Tanıtım

İnsan, tabiatı gereği toplu olarak yaşar. Hayvanlar tabiatta kendi ihtiyaçlarını tek olarak karşılaya bilme özelliğine sahiptirler. Ama insan bütün ihtiyaçlarını kendi başına karşılayamaz. Dolayısıyla yardımlaşmaya, birlikte yaşamaya muhtaçtır. Bir arada yaşama, ihtiyacına dayalı olarak yerleşim birimleri ve şehirler kurulur. Dünya âleminde, insanların hedef ve istekleri mutlaka başkaların hedef ve istekleriyle çelişki gösterir. İnsanlar kendi istek ve ihtiyaçlarını karşılamaya ve onları tahakkuk ettirmeye başlarsa, aralarında kavgalar çıkar. Herkes kendisini haklı, başkasını haksız görür. Camiadan huzur ve nizam denen bir şey kalmaz. Böyle bir toplulukta, insanlar için tayin edilmiş ulvi dereceler kesp edilmez, gazabın hâkim olduğu yırtıcı hayvanların sıfatlarına bürünmüş kimseler menfaatleri ardınca giderler. Bu durum, her toplumda bir hâkim ve idarecinin olmasını zaruri kılmaktadır. Hz. Ali bu ihtiyacı, *“her toplumda ister iyi ister şer olsun bir amire ihtiyaç vardır.”* Diye beyan etmiştir.

Anahtar Kelimeler: İdareci, İdare Edilenler, İlişki

Bu emir kim olmalıdır?

İdareciler genelde reis diye hitap edilir. İslami ilimlerde de reis, riyaset makamı diye tabir edilir. “Res” baş anlamında olup bedenın en önemli uzvudur. Başsız bir bedenın hiçbir değeri yoktur. Bu teşbihe dayalı olarak, camianın lideri ve rehberi de camia için baş hükmündedir. Onları hidayet eder. İlmi, kültürel, ekonomik ve siyasi alanlarda modern seviyelere çıkarır.

1. Öğretim Görevlisi, İslam Araştırmaları Bölümü, El-Mustafa Açık Öğretim Üniversitesi, Kum, İran, kemalkorkmaz313@gmail.com

En önemlisi insani değerlerin yerleştiği bir camia ve ulvi değerlere sahip insanlar topluluğunu oluşturmak için can ve başla çalışır. İnsanlar arasında işitliği, hürriyeti, sosyal adaleti, yardımlaşmayı, kardeşliği yerleştirirler.

Eğer idarecilerin kendileri insani değerlere sahip değilseler, kendi menfaatleri için her türlü yolsuzluğa başvururlar.

İslam dininde insanları idare etme görevi her kese verilmemiştir. Belki nazari ve ameli değerler yönünde kemal derecesine ulaşmış kimseler bu hakka sahiptirler. Bu değerler yönünde doruk noktaya ulaşanlar nebiler, onlardan sonra veliler ve Salihler gelir. En önemli özelliklerini zikretmekte fayda vardır.

1. Aklının ve nefsinin nuraniyeti en üste seviyede olması gerekir. Bu sayede idrak ettiği, kendisine verileni tam ve eksiksiz anlar ve idrak eder. Başkalarına anlatırken de olması gerektiği gibi bildirirler.
2. Anladığını, hissettiğini muhafaza etme gücüne sahip olmalıdır. Onları unutmamalıdır. Bu husus nebilerde daimidir. Çünkü onlar levh-i mahfuzla irtibat ve temas halindedirler.
3. Fıtratı, tabiatı sahih, mizaç olarak vasat, yaratılış olarak tam olmalıdır. İsteddiği işleri kendi bedensel uzuv ve güçlerini kullanarak yapmalıdır. Nebi bu konularda tam bir kemale sahiptir. Çünkü bedenini oluşturan bütün unsurlar vasat ve mutedil olarak birleşmiştir. Dolayısıyla her unsurdaki özellik Onun bedeninde diğer unsurlarla birlikte mutedil bir kıvam ve mizaç oluşturur. Bilye bir bedene ve kıvama Allah kemalleri kolaylıkla ifade eder.

4. Beyanı güzel, anlaşılır olmalı ve kendi batınında ki güzellikleri tam manasıyla aydınlatacak bir dile sahip olmalıdır. Nebinin görevi öğretmenlik, hayır yollarına hidayet etmektir.
5. İlim, hikmet ehlinden olup ehline değer vermeli ve sevmelidir. Akli değerleri idrak ermede yorulmaz ve yorgunluk ona azar vermez. Nebi ilahi âlemden idrak ettiği güzellikle ile güçlenir ve onları almaktan haz duyar.
6. Şehvetlere düşkün olmayan, abeslerden uzak duran, nefsanî lezzetlerden kaçan kimse olmalıdır. Nefsanî lezzetler nur âlemine hicap olur. İnsanı gurur âlemine yaklaştırır. Kudsi âlemden uzaklaştırır.
7. İzzeti nefse sahip olmalı, keramet ehli ve kerameti, bağışlamayı sevmelidir. Kendisini aşağılara çekecek durum ve davranışlardan uzak olmalıdır. Nefsi yüce olmalı ta ki düşük şeylere yönelmesin.
8. Yaratılmışlara karşı rauf, duygusal olmalıdır. Münkire karşı şedit olmalı gazabını olması gereken yerde devreye koymalıdır. İlahi hudutları korumalı ve icra etmelidir.
9. Cesaret dolu bir kalbe sahip olmalıdır. Ölümünden korkmamalıdır. Nebi bu dünya zindanından bir an önce kurtulup mabuduna kavuşmayı diler. Ahret onun için dünyadan daha hayırlıdır dolayısıyla o hayırlara ulaşmak için cesaret göstermekten kaçınmaz ve uğruna ölmekten korkmaz.

10. Cömert ve eli açık olmalıdır. Çünkü bütün hazinelerin sahibine dayanır ve bütün kilitlerin O'nun elinde olduğunu bilir. Allah'ın hazineleri vermekle bitmez.
11. Allah ile yalnız kaldığında en çok dehşete düşen olmalıdır. Çünkü o hakkı bilmekte ve tanımaktadır. Mutluluk, surur her kesten çok kendisinde bulunmalıdır.
12. İnatçı olmamalıdır. Herkes onun idaresinde hakkına kavuşmalıdır.

Bütün bu özellikler tam ve kemal derecesiyle peygamberlerde bulunur. Bundan dolayıdır ki Allah onları memur kılar. İdare etme hakkını kendilerine verir. Peygamberin olmadığı camialarda idareci kimseler bu özelliklerin tamamını kendilerinde bulundurmasalar da büyük bir kısma sahip olmalıydılar. O zaman camialarında adaleti, hürriyetleri sosyal eşitlikleri sağlayabilme imkânlarına sahip olurlar.

Kur'anı Kerim de hâkim ve hükmedilenler arasındaki ilişkiler beyan edilmiştir bu ilişkileri beş esas altında kısaca belirte biliriz.

Adalet

Adaletin kelime manası " her şeyi kendisine layık ve ait yere bırakmak " diye beyan edilmiştir. Bu beyanda idareci ve idare edilenin yerleri bellidir ve her kes kendi had ve hududunu bilmeli ve ondan tecavüz etmemelidir. Riayet edilmediğinde adalet çiğnenmiş ve haklar zai edilmiş olur.

Düzen bozulur, hâkim ile halk arasındaki uçurumlar açılır. Kur'anı Kerim adaletin hakikatini işlemiş, camiada canlı tutmak için önemli bir esas haline getirmiştir. Eski Yunan filozoflarından Hereclite'ye göre "*adalet kâinata hâkim olan düzeni koruyan değerdir.*"

“ size, emanetleri mutlaka ehline vermenizi ve insanlar arasında hükmettiğiniz zaman adaletle hükmetmenizi emreder. Allah size ne güzel öğütler veriyor. Şüphesiz Allah her şeyi işitmekte, her şeyi görmektedir.”(Nisa 58)

“Muhakkak ki Allah adaleti, ihsanı, akrabaya karşı cömert olmayı emreder; hayâsızlığı, kötülüğü ve zorbalığı yasaklar. İşte Allah, aklınızı başınıza alasınız diye size böyle öğüt veriyor.”(Nahl 90)

Kur’anın adaleti, hâkimin insanlar ile olan adaleti, camianın idarecilerle olan adaleti, camiada yaşayan insanların birbirleriyle olan adaleti olarak beyan edilmiştir. Kur’an hükümlerini icra ederken, adalet mutlak manada eşitliği içermekte ve iktiza etmektedir. Dolayısıyla şerif, zengin, bürokrat ve üst sınıftakiler cezalandırılmaktan kurtulamazlar. İnsanların, hâkimlerden istedikleri temin edilmelidir. İnsanların hakları sabittir ve hâkim bu taleplerden muaf edilemez.

Hâkim, farzlar, hak ve hukuk karşısında diğer insanlardan farklı değildir. Kur’anın adaleti içtimai adaleti de iktiza etmektedir, oda bütün insanların hayatını, yaşam koşullarını garanti altına alacak sebepleri sağlamaktır. Dolayısıyla İslam’ın önemli desturlarından birisi “ güçlülerin zayıfları koruma” kanunudur. Zenginlerin fakirleri koruması ve onlara infakta bulunması ise bir başka hak diye beyan edilmiştir. Konunun ehemmiyetini beyan eden birçok ayet mevcuttur.

Kur’anın adaleti ceza ve amel arasındaki mutlak eşitliği de iktiza etmektedir. Dolayısıyla her amel kendi amelinin neticesini alır ve almalıdır. Amelin karşılığında eksiklik olmamalıdır.

“Kim zerre miktarı hayır yapmışsa onun karşılığını görür. Kim de zerre miktarı şer işlemişse onun karşılığın görür.”(Zilzal 7-8)

Şura

Şura, hâkim ve toplum arasındaki ikinci ilişkidir. Karşılıklı fikir alışverişinin olduğu toplumlarda bireyler arasında güven artar. İnsanları kendi geleceklerine belirleme düşüncesi, aşılması zor hadiselerin çözümünü kolaylaştırır. Kur'an şuraya emretmektedir.

“Rablerinin çağrısına uyarlar, namazı özenle kılarlar. İşleri aralarındaki danışma ile yürür. Kendilerine verdiğimiz rızıktan başkaları için harcarlar.”(Şura 38)

“Sen onlara sırf Allah'ın lütfettiği merhamet sayesinde yumuşak davrandın. Eğer kaba, katı kalpli olsaydın, hiç şüphesiz etraftan dağılır giderlerdi. Onları affet, onların bağışlanmasını dile, iş hakkında onlara danış, karar verince de Allah'a güven, doğrusu Allah kendisine güvenenleri sever.”(Ali İmran 159)

Kur'anı Kerim adaletin oluşması için gerekli vesileleri beyan etmediği gibi şuranın tahakkuk etmesi için de gerekli vesileleri de beyan etmemiştir. Vesilelerin tayinini insanların takdirine bırakmıştır. Bu sayede insanlar en güzel vesileleri bulur ve matlup olan neticeye ulaşırlar. Vesilelerin tayin edilmemesin en önemli sebebi, asırların değişimiyle toplumların muhtelif olmaları, insanların hal ve durumlarının değişik olmasındandır. Bugünkü toplumlarda, referandum şuranın bir başka versiyonudur.

Maslahat gözetimi

Hâkimler ile insanlar arasındaki üçüncü önemli rabita hâkimlerin, toplumun faydasın olan işleri tercih etmeleridir. Bu tercih kendi amaçlarıyla çelişse bile toplumun menfaatlerini kendilerine tercih etmeleri gerekir. Her toplumda şahsi amaç ve maksatlar farklılık göstere bilir, hâkim galip olan menfaatleri tercih etmelidir.

amiayı azınlığa ve kendi amaçlarına kurban etmemelidir. Aksi takdirde fasit hakim sınıfına girer. Kur'an Salih ve fasit olan hâkimlere işaret etmektedir.

“öylesi vardır ki dünya hayatı konusundaki sözleri senin hoşuna gider; o, hasımların en yamanı olduğu halde kalbinde olana Allah'ı şahit de tutar. Hâkimiyeti aldığı anda ise ülkede bozgunculuk çıkarıp ürünleri ve nesilleri yok etmeye çalışır, Allah bozgunculuğu sevmez.

Ona, "Allah'tan kork!" dense gururu kendisini günaha sürükler. Ona cehennem yeter! Orası ne kötü bir yataktır! İnsanlardan öylesi de vardır ki, kendisini Allah'ın hoşnutluğunu kazanmaya adanmıştır. Allah, kullarına çok şefkatlidir.” (Bakara 204,205,206,207)

Hâkim ve toplum arasındaki yardımlaşma

Yardımlaşma, bir camianın insani ve manevi değerleriyle doğru orantılı olarak kendisini gösterir. İslam toplumunu diğer sınıflardan ayıran belirgin bir değerdir. İdareciler yardımlaşma duygusunu camiada işlemeli, insanları buna teşvik etmelidir. Allah yardımlaşmaya davet etmektedir.

“Mescid-i Harâm'a girmenizi engellediler diye bir topluma karşı duyduğunuz kin, sakın aşırı gitmenize sebep olmasın. İyilik ve takva hususunda yardımlaşın, günah ve düşmanlık yolunda yardımlaşmayın. Allah'tan korkun, çünkü Allah'ın cezası çetindir.”(Maide2)

Kur'an müminler arasında sulhun olması, kardeşliğin canlı tutulması ve sevginin devam etmesine emir vermektedir.

“Allah'a karşı saygısızlıktan sakınınız, aranızı düzeltiniz, Allah ve Resulü'ne itaat ediniz.”(Enfal 1)

Toplumun hayati değerlerini himaye etmek

Hâkim ile insanlar arasındaki önemli olan bir başka irtibat ve ilişki camianın, toplumda yara açan gayri ahlaki olumsuzlukları camiadan atmalarıdır. İnsanların can, mal, namus ve dinlerini korumaktır. Bu durumda, toplumda hukuk ve kanunların icra edilmesiyle oluşur.

İçtimai adaletin sağlanması idare edenler ile edilenler arasındaki ilişkileri en güzel şekilde işleyen İslami metin Hz. Ali den mısır valisi Malik Eşter'e yazılan mektuptur. Bu mektubun anayasa hükmünde olan bazı paragraflarını maddeler halinde zikir etmekte büyük fayda vardır.

1. Ey Malik! Seni, senden önce adaletle ve ya zulümle hükmü süren nice devletlerin gelip geçtiği bir ülkeye yolladığımı bilesin. Sen, senden önce idarecilerin işlerini nasıl görüyorsan, halkta senin işlerini öylece görürü. Sen, onlar hakkında neler söylüyorsan; halkta senin hakkında öyle şeyler söyler. Salih insanları, Allahın kullarının diliyle söylettiği şeylerden anlamak mümkündür.
2. Halkına muamele etmeyi kalbine şiar, onları sevip, lütuf etmeyi kendine huy edin. Onlara karşı yenmelerini ganimet bilen yırtıcı bir canavar gibi olma. Çünkü onlar iki sınıftır: Bir kısmı dinde kardeşin, bir kısmı ise yaratılıştta seninle eşittir. Onlar yanılıp hata edebilirler, kusurları ola birli, kasten veya hata ile ellerinden bir şey çıka bilir. O halde Allahın seni bağışlamasına nasıl sevinip hoşnut olursan, sende onlara karşı bağışlayıcı davranıp, kusurlarını af et. Çünkü sen onlarda üstünsün. Seni bu işe tayin eden senden üstün ve Allah da seni vali tayin edenden üstündür. İşlerinden seni sorumlu tutmuş, seni onlarla imtihan etmek istemiştir.

3. Allaha karşı savaş açmaya kalkışma çünkü onun cezalandırılmasından kurtulman mümkün olmadığı gibi; seni bağışlayıp rahmetiyle muamele etmesinden de müstağni değilsin. Kusurlarını bağışladığında pişman olma, cezalandırdığında sevinme. İçinden çıkmanın mümkün olduğu şeylerde gazaba koşma, “ ben onların üzerinde emir sahibiyim, emirlerime uyulması gerek” demeye kalkışma; çünkü bu kalbin fesadına yol açıp dini zayıflatır. Nimeti, devleti zevale yaklaştırır.
4. Senin içi işle4rin en sevimsisi hakta orta yolda olan, adalette en genel bulunan ve halkın hoşnutluğunu en çok toplayan iş olmalıdır. Çünkü geneli öfkesi, özelin rızayetini faydasız kılar. Oysa geneli hoşnutluğuyla özelin öfkesi örtülüp giderilir.
5. Senden en uzak ve nezdinden en sevilmeyen kimse, halkın ayıplarını araştıranlar olsun. İnsanların ayıpları vardır. Valiler, bunlar örtmeye en layık olan kimselerdir. Onların bilmediğin ayıplarını araştırmaya kalkışma. Sana düşen gördüklerini temizlemendir; bilmediklerinin hakkında da Allah hükmeder. Halkın ayıplarını gücün yettiğince ört ki Allah da senin halktan gizli kalmasını istediğin ayıplarını örtsün. Halkın kalplerindeki kin düğümünü çöz, kalbinden çıkar. Her düşmanlığın kökünü kes senden gizletilen şeyleri bilmezlikten gel. Halkın ayıplarını söyleyen dedikoduları tahkik etme çünkü nasihatçilere benzese bile, dedi kodu yapan sahtekârdır.
6. Vezirlerin en kötüsü sende önceki kötülere vezirlik edenler, suçlarına ortak olanlardır. Sana sırdaş olmasınlar. Çünkü onlar günahkârların yardımcıları ve zalimlerin kardeşleridir.

Sen bunların yerine görüşleri en az onlarınki kadar isabetli, fakat onlar gibi günahkâr olmayan, zalime zulmünde, günah işleyene günahında yardımcı olmayan daha hayırlı kişiler bula bilirsin bunların yükü daha hafif yardımları daha güzeldir. Besledikleri sevgi daha içten, başkalarıyla yakınlıkları daha azdır. Yalnızken bunlarla bulun, meclisinde de bunları bulundur.

7. Allah'ın dostlarında bulunmasından hoşlanmadığı şeylerde sana en az yardım eden acı da olsa sana hakkı söyleyen kişileri seç. Takva ehli olan sadık kişilerle dost ol seni övmemelerini iste; yapmadığın batıl bir işle seni sevindirmesinler. Çünkü fazla övünme insanın kendini beğenmesine neden olur, azgınlığa sürükler.
8. Nezdinde iyilik yapanla kötülük edenin yeri aynı düzeyde olmasın. Çünkü bu, iyileri iyilik etmekten vaz geçirir, kötülerini de kötülüğe teşvik eder. Bunların hepsine de kendilerine layık oldukları şekilde muamele et.
9. İdaren altındaki ülke işlerini düzenlemek ve senden önceki insanların ortaya koyduğu şeyleri ayakta tutmak için, daima ulema ile görüşmeyi, hikmet sahipleriyle danışmayı çoğalt.
10. Şunu bilmelisin ki halk sınıflara ayrılmıştır. Bir kısmı ancak diğer kısmın ıslahıyla düzene girer. Birbirlerinden ihtiyaçsız değildirler. Onlardan bazıları Allah'ın askerleridir, bazıları da kamu ve özel işleri gören kâtiplerdir, bazıları adil kadı, bazıları insafla ve şefkatle iş gören memur, bazıları cizye ve haraç veren zimmî, bazıları vergi veren Müslüman, bazıları tüccar, bazıları sanatkâr, bazıları da düşük olan muhtaç ve fakirlerdir. Bunları hepsine Allah kendi katında bir pay ayırmış, ölçüsünü kitabında veya nebisinin sünnetinde kesin olarak bildirmiş ve nezdinizde mahfuz olan bir ahit karar kılmıştır.

11. İnsanlar arasında hükmedecek kişileri halkın en üstünlerinden, işlerden bulunmayacak, hasımlarına yenilmeyecek, hatada ısrar etmeyecek, hakkı tanıyınca uymada gecikmeyecek, nefsi tamaha yönelmeyecek, araştırmaksızın az bir anlayışla yetinmeyecek, şüpheli işleri herkesten iyi tanıyacak ve herkesten çok delile sarılan kişilerden seç.
12. Allah için, Allah için hilesi düzeni olmayan aşağı tabakayı gözet. Onlar yoksul, muhtaç, darlıktan bunalmış, dertlerle boğuşan, kazançtan aciz kişilerdir. İçlerinde dilenenler oluşu gibi bir şey uman fakat kimseden bir şey istemeyenler de vardır. Allah onlara bir hak tayin etmiş ve sendende ona riayet etmeni istemiştir. O halde onu korumaya çalış. Onlara beytülmalinden bir pay ayır ve her şehirde İslam'a (devlete) ait arazilerin gelirlerinden de bir pay ver... Gurur ve şımarıklık seni onlardan gafil kılmasın. Zira önemli işlerle meşgul olman küçük sayıla işlere bakmamana mazeret olamaz, Böyle bir özür kabul de edilmez.
13. Fakir ve sefiller insanlar içinde insafa en layık kişilerdir. Haklarını eda etmede Allah katında bir mazeretin olacak şekilde hareket et. Bir hile yapmayan, kimseden bir şey istemeyen yetimlerin, yaşlıların hakkını da gözet. Bu valiler ağır bir yüküdür. Fakat hak bütünüyle ağırdır. Allah yalnızca güzel bir akıbet isteyen, sabretmeye zorlayan ve Allah'ın kendisi hakkındaki vaadine güvenen insanlara o yükü hafifletir.
14. Kendin için, vakitlerin en üstününü Allah'a ayır. Fakat halka ayırdığın vakitlerde niyetin temiz olup halkın ıslahına selametine vesile olduğu zaman Allah'a ayırmış sayılır.

15. Düşmanın sizi Allah'ın hoşnutluğuna ulaştıracak barış teklif ederse kabul et. Çünkü barışta ordun için huzur ve emniyet vardır. Fakat barıştan sonra düşmanına karşı her yönüyle uyanık ol, ondan kork ve tetikte bulun. Bu hususta hüsnü-zan beslemeyi de bir kenara bırak.

Düşmanıyla bir anlaşma yaptığın veya onu zimmetin altına aldığın zaman ahbine vefalı ol, eminliğinle verdiğin zimmete riayet et... O halde zimmetine ihanet etme, ahbine vefasızlık etme. Düşmanını sözle kandırma. Çünkü cahil ve asi olandan başkası Allah'a karşı böyle bir cürette bulunamaz.

Müslümanların gayri Müslümanlarla ilişkileri:

Kur'anı Kerim, bütün insanlara keramet, izzet ve değer vermeyi hak ettiğini bildirir. İnsanları cinsiyet, ırk, renk ayırımı olmadan, insan olma hesabıyla üstün kılar.

“An-dolsun biz insanoğluna şan, şeref ve nimetler verdik; onları karada ve denizde taşıdık, kendilerine güzel güzel rızıklar verdik ve onları yarattıklarımızın çoğundan üstün kıldık.”(İsra 70)

Kur'an insanlar arasında hak, hukuk eşitliğini insanın fitratına dayandırmaktadır. Yani insanoğlu yaratılmış en güzel ve mükemmel varlıktır. Bu yaradılışın gayesi ise eşit haklara sahip olmalarıdır.

“Ey insanlar! Şüphesiz sizi bir erkek ile bir dişiden yarattık, tanışası-nız diye sizi kavim ve kabilelere ayırdık, Allah katında en değerli olanınız O'na itaatsizlikten en fazla sakınmanızdır. Allah her şeyi hakkıyla bilmektedir, her şeyden haberdardır.”(Hucurat 13)

İnsanlar arasındaki farklılıklar gözetilmediğinden dolayı bütün insanlara aynı farz ve vacipler teklif olarak sunulmuştur.

Kur'anı Kerim muhalifleri üç kısma ayırmaktadır:

1. Anlaşmalı zimmîler: Bunlar ile Müslümanlar arasında antlaşma vardır. İki tarafta antlaşmalarına uymak zorundadırlar. Allah buna emretmektedir. Zimmîlerin malları canları ve namusları muhafaza altına alınmış, onlara ihanet haram kılınmıştır.

“Antlaşma yaptığınız zaman Allah'a verdiğiniz sözü yerine getiriniz; Allah'ı kendinize kefil tutarak kesinliğe kavuşturduktan sonra yeminlerinizi bozmayınız. Unutmayınız ki yaptıklarınızı Allah bilmektedir.”(Nahl 91)

2. Emniyet altına alınanlar: Bunlar İslam toplumunda ticaretle meşgul yabancı kimselerdir. Her türlü ticari hukuka dayalı kanunlar kendileri hakkında icra edilir. İslam toplumunda oldukları müddetçe can, mal ve namus güvenlikleri temin altına alınmıştır.

3. Muharip olan kimseler: Kur'ani Kerim bunlar içinde bazı haklar tayin etmiştir.

a-Savaşta ve barışta insan kerametini muhafaza etmek gereklidir. Bundan dolayı Allah müsleyi haram kılmıştır. Çünkü müsle takvayla uyuşmamaktadır. Hz. Peygamber (s.a) müslenin haram olduğuna ve ondan uzak durmaya emretmektedir.

"اياكم والمثلة"

Hazret, esirlerin ikram edilmesi iyi yerlerde tutulmaları ve güzel yiyeceklerle beslenmelerine emretmektedir.

b-İnsan kardeşliği, Kur'anın beşeriyete bahşettiği bir başka değerdir. Bu değere ayetler işaret etmektedir.

“İnsanlar bir tek ümmet idi. Sonra Allah, müjdeciler ve uyarıcılar olarak peygamberleri gönderdi; onlar aracılığı ile anlaşmazlığa düştükleri konularda insanlar arasında hüküm vermek için gerçeği içeren kitabı indirdi.

Ancak kendilerine apaçık gerçekler geldikten sonra aralarındaki kıskançlık yüzünden, o kitap hakkında, sadece onun verildiği kimseler anlaşmazlığa düştüler. Sonra Allah kendi iradesiyle, onların, hakkında ayrılığa düştükleri gerçeği müminlere gösterdi. Allah dilediğini doğru yola iletir.”(Bakara 213)

İnsan kardeşliğinden dolayı savaşta yalnızca savaşan, savaş idaresinde bulunanlar ve savaşta hileler kuran kimseler öldürülür. Ama avamdan olanlar, savaşmayanlar, kadınlar, yaşlılar ve çocuklar öldürülmez. Çünkü savaş fasit hâkimlerin topluma hâkim olmalarını engellemek için meşru kılınmıştır.

“Onlar sırf "Rabbimiz Allah'tu*" dediklerinden dolayı haksız yere yurtlarından çıkarılmış kimselerdir. Eğer Allah'ın, insanların bir kısmıyla diğer kısmını engellemesi olmasaydı, manastırlar, kiliseler, havralar ve mescidler -ki oralarda Allah'ın adı bol bol anılır- yıkılır giderdi. Allah kendi dinine yardım edenlere muhakkak yardım edecektir. Kuşkusuz Allah güçlüdür, mutlak galiptir.”(Hacc 40)

İnsan kardeşliğinden dolayı Kur'an muhaliflere iyiliklerin erişmelerini engellemez.

“Allah, din konusunda sizinle savaşmayan ve sizi yurtlarınızdan çıkarmayanlarla iyi ilişkiler içinde obuanızı ve onlara adaletli davranmanızı yasaklamaz. Allah adaletli olanları elbette sever. Allah ancak, din konusunda sizinle savaşmış, sizi yurtlarınızdan çıkarmış ve çıkarılmanıza yardım etmiş olanlarla dostluk kurmanızı yasaklar. Kim onlarla dost olursa işte bunlar kendilerine yazık etmişlerdir.”(Mümtehine 8,9)

c-Kur'an muhaliflere karşı adalet ile davranmayı emretmektedir. Hâkim kimse asla muharip için tayin edilen hak, hukuk ve hudutları çiğneyemez. Allahın tayin ettiği kanun ve hudutlar onar hakkında icra edilir.

Onlara duyulan öfke ve nefret, icra edenler için kanunları çiğneme hakkını doğurmaz.

“Ey iman edenler! Allah için hakkı ayakta tutun, adaletle şahitlik eden kimseler olun. Herhangi bir topluluğa duyduğunuz kin, sizi adaletsiz davranmaya itmesin. Adaletli olun; bu, takvaya daha uygundur. Allah'tan korkun. Şüphesiz Allah yaptıklarınızdan haberdardır.”(Maide 8)

d-Muhariplerle yaptıklarından dolayı Müslümanlara misilleme hakkı doğar. Fakat Kur'an misilleme yaparken bile Müslümanları takva ve fazilete davet etmektedir.

“Sizinle savaşanlarla siz de Allah yolunda savaşın, Fakat aşırıya sapmayın; Allah aşırılığa sapanları sevmez.”(Bakara190)

“Haram ayın karşılığı haram aydır; saldırmazlık kurallarına riayet karşılıklıdır. Şu halde kim size saldırırsa, onun saldırısının dengiyle siz de ona saldırın, Allah'ın hükmüne saygılı olun ve bilin ki Allah kendisine saygılı olanların yanındadır.”(Bakara194)

Bu ayetlerden, savaşanlar için iki önemli emir vardır.

1. Savaş anında düşmanı püskürtmek için asla zulüm edilmez.
2. Müslüman savaşta takva ve fazilet sahibi olmalıdır. Düşman namuslara el uzatsa bile, Müslüman hürmetleri çiğneyemez ve düşmanlarının yaptıklarını yapmak takvadan uzaktır.

e-Düşman, muhalif kendisi ve Müslümanlar arası antlaşmalara uyduğu müddetçe Müslüman da antlaşmaya uymak zorundadır. Bu durum ilahi hüküm ile zabıt altına alınmıştır. Düşmandan antlaşmaya uymama, ihanet etme emareleri belirlendiği vakit, Müslüman antlaşmaya uymaya bilir.

“Ki böylece günah yolunu tutanların hoşlarına gitmese de hakkı hâkim, bâtılı ise geçersiz kılsın!”(Enfal 8)

İhanet zahir olmadan antlaşmaya sadık olmak ise müminin vazifesidir.

“Antlaşma yaptığınız zaman Allah'a verdiğiniz sözü yerine getiriniz; Allah'ı kendinize kefil tutarak kesinliğe kavuşturduktan sonra yeminlerinizi bozmayınız. Unutmayınız ki yaptıklarınızı Allah bilmektedir.” “Sakın, bir grubun diğer gruptan daha güçlü olması sebebiyle yeminlerinizi aranızda bir kandırma aracı yaparak ipliğini iyice büktükten sonra geri çözen kadın gibi olmayınız.

Allah bu şekilde sizi imtihan etmektedir. Ve O, hakkında görüş ayrılığına düştüğünüz şeyleri kıyamet gününde size mutlaka açıklayacaktır.” “Eğer Allah isteseydi hepinizi elbette ki bir tek inanç topluluğu yapardı. Ama O, dilediğinin yoldan çıkmasına imkân verir, dilediğini de doğru yola iletir. Yapmakta olduklarınızdan dolayı kesinlikle sorgulanacaksınız.” “Evet, yeminlerinizi aranızda bir kandırma aracı yapmayınız; sonra sapasağlam basmışken ayağınız kayar da insanları Allah yolundan saptırdığınız için acı meyvesini tadarsınız, ayrıca ağır bir azapla da cezalandırılırsınız,” “Allah'a verdiğiniz sözü küçük bir menfaate satmayın! Eğer bilerseniz sizin için Allah'ın katında olan daha hayırlıdır.”(Nahl 91,92,93,94,95)

Bütün bu hükümlerin temel sebebi ilahi fitrattır. İnsanlık ortak fitrattan dolayı bazı ortak haklara da sahiptir.

“Halde sen hanîf olarak bütün varlığına dine, Allah insanları hangi fitrat üzere yaratmışsa ona yönel. Allah'ın yaratışında değişme olmaz. İşte doğru din budur; fakat insanların çoğu bilmezler.” (Rum, 30)

Kaynaklar

1. Əllamə Amədi, Qürəül-hikəm və dürəül-kəlam, təhqiç: mərkəzül-əbhas vəd-dirasatil-İslamiyyə, məktəbətül-ələmil-İslamiyyə nəşri, II çap, 1420 h/q.
2. Əllamə Əli Müttəqi əl-Hindi, Kənzül-ümmal, məktəbətü dairətül-məarif, I çap, Heydərabad, 1313 h/q.
3. Əbu İsa ət-Tirmizi, Sünəni-Tirmizi, daru ehyait-türsil-ərəbi, Beyrut, tarixsiz.
4. Əllamə Məclisi, Biharül-ənvar, müəssisətül-Vəfa, Beyrut, 1983.
5. Əbu Məhəmməd Həsən bin Əli əl-Hərrani, Tühəful-üqul, müəssisətu Ələmi, VI çap, Beyrut, 1417/1996.
6. Cəlal Bəydilli, Atalar Sözləri, Öndər nəşriyyat, Bakı, 2004.
7. Hamid Qasımzadə, Atalar Sözü, Yazıçı nəşriyyatı, Bakı, 1985.
8. İbn Macə, Əbu Abdullah bin Yəzid ər-Rəbi, Sünəni-İbn Macə, darus-salam yayınları, Riyad, 1999.
9. İmam Nəvəvi, Qırx hədis, tərc: İbrahim Hatiboğlu, Kahraman yayınları.
10. Məhəmməd bin İsmail əl-Buxari, Səhihi-Buxari, ər-Riyad, 2000.
11. Məhəmməd bin Yaqub əl-Küleyni, Üsuli-kafi, I nəşri, Beyrut, 1429/2008.
12. Məhəmməd Mehdi Nəcəf, Səhifətül-İmam Rza (ə), I çap, 1406 h/q.
13. Mustafa Çağrıcı, “Haya”, Diyanət İslam Ensiklopediyası, c. XVI, İstanbul, 1997.
14. Qurani-kərim, tərc: Z. Bünyadov, V. Məmmədəliyev, Bakı, Azərənşr, 1991.
15. Seyid Rəzi, Nəhcül-bəlağə, tərc: Ağabala Mehdiyev və b. İİR, mədəniyyət mərkəzi, 2009.

16. Şeyx Səduq, Üyuni-əxbarir-Rza (ə), inşaratüş-Şərif ər-Rəzi, I çap, tarixsiz.
17. Paşa Əfəndiyev, Azərbaycan Şifahi Xalq Ədəbiyyatı, Maarif nəşriyyatı, Bakı, 1981.
18. Ustad Misbah Yəzdi, Sadiq yol axtaranlar üçün imam Sadiqin (ə) nəsihətləri, I çap, tarixsiz.

Bismillahir-rəhmanir-rəhim

Müxtəlif dillərdə fəaliyyət göstərən elmi-tədqiqat jurnalı

PURE LIFE

Xüsusi buraxılış: “İslam kəltür və mədəniyyəti”

ikinci nəşr ili, Dördüncü buraxılış, 2016 Mart, 1437 Camadiüs-sani, 1394 İsfənd

Təməl imtiyaz sahibi: Əl-Mustafa Beynəlxalq Universiteti
Əl-Mustafa Beynəlxalq Virtual Universiteti, Elm-tədqiqat Departamenti

Müdir: Möhsün Qənbəri
Baş redaktor: Abidin Siahət İsfəndiyari

Elmi yönəticisi: Tofiq Əsədov
İcraçı: Əbülfəzl Mandeqar Qələndəri

Təhrir heyəti:

Möhsün Qənbəri	Əl-Mustafa Beynəlxalq Virtual Universitetinin rektoru-Qum
Abidin Siahət İsfəndiyari	Əl-Mustafa Beynəlxalq Virtual Universiteti, Elm-tədqiqat Departamentinin sədri-Qum
Tofiq Əsədov	Əl-Mustafa Beynəlxalq Virtual Universitetinin ustadı-Azərbaycan respublikası
Seyid Məhəmmədəli On Nəqəvi	Əl-Mustafa Beynəlxalq Virtual Universitetinin ustadı-Hindistan
Yıldız Kadri	Əl-Mustafa Beynəlxalq Virtual Universitetinin ustadı-Türkiyə
Yəhya Əbdülhəsən Duxi	Alul-beyt Universitetinin ustadı-İraq
Qulam Cabir Məhəmmədi	İmam Xomeyni Universitetinin ustadı-Pakistan

Elm-təhsil mütəxəssisləri: Mahmud Nəzəri, Müctəba Qasimi

Texniki və sistemətik yardım: Əhməd Hüseyn Fərcəmfər

Adres: Qum, Cənub Sahil xiyabanı, Müsəlladan öncə, 4 və 6 -cı küçələrin arası
Post: 3713913554

Tel. və Fax: 32613875-32114171

Səhifə sayı: 114
Nəşr: Elektron versiya

Web: http://journals.miu.ac.ir/content.php?pagename=journal&journal_id=7
Email: research@almustafaou.com

Qanuni göstəriş:

Əl-Mustafa nəşriyyat şurasının iyirmi ikinci iclası
(2014.3.10),

İran İslam Respublikası İslam Mədəniyyəti və
İncəsənəti Nazirliyinin (2015.3.2) 74327 nömrəli
fərmanına əsasən,

bu jurnal elm-tədqiqat gurnalı kimi təyin edildi.

<http://journals.miu.ac.ir/>

Məqalə və təqdim şəkli:

1. Məqalə aşağıdakı bölümlərə malik olmalıdır:

Ünvan, xülasə, açar kəlmələr, müqəddimə yaxud mövzuya giriş, məqalənin əsas mətni, nəticə, istifadə olunmuş mənbələr.

2. Məqalələr əvvəllər çap olunmamış olmalı və müəllif məqaləni başqa nəşriyyəyə verməyə öhdədar olmamalıdır.

3. Elmi və hüquqi cəhətdən məqalənin doğruluğu üçün , müəllif məsuliyyət daşıyır.

4. Məqalələrin qəbul edilib-edilməməsi jurnalın öhdəsindədir. Nəşriyyat 30 gün ərzində məqalənin müəllifinə bu haqda məlumat verməlidir.

5. Elmi dəyərləndirmədən sonra məqalənin jurnalda çalınması üçün son təsdiq, təhrir heyətini öhdəsindədir.

6. Məqalənin həcmi ən az 8 səhifə və ən çox 25səhifə, hər səhifədə 250 kəlmə olmalıdır.

7. Jurnalın məqalələrindən istifadə, jurnalə istinad verilmək şərti ilə manesizdir.

8. Məqalənin fars, ərəb, ingilis dilində olan xülasəsi ən çox 250 kəlmə olmalıdır.

9. Məqalənin (farsca) yazılış qələmi font 14 və B Lotis xətt ilə olmalıdır.

10. Ərəb dilində olan məqalələrin qələmi font 15 və Arabic Typesetting xətt ilə olmalıdır. Ordu dilində font 14 və Alvi Nastaleeq xətt ilə olmalıdır. İngilis və Azərbaycan dilindəki məqalələr font 13 və Times New Roman xətt ilə yazılmalıdır.

11. İstifadə olunmuş mənbələr əlifba sırası ilə və aşağıdakı şəkildə olmalıdır:

İstifadə edilmiş kitab: Müəllifin familyası, adı, nəşr ili, kitabın ünvanı (bold şəkildə), tərcüməçinin və yaxud düzəliş edən şəxsin adı, çap növü, məkan, nəşriyyat.

İstifadə edilmiş məqalə: Müəllifin familyası, adı, nəşr ili, məqalənin ünvanı, tərcüməçinin adı, nəşriyyat (bold şəkildə), çap dövrəsi, çap nömrəsi, məqalənin səhifələrinin sayı, nəşr ili.

12. Mətdə istiadə edilmiş mənbələrin haşiyədə qeyd olunma tərzi: Müəllifin adı, nəşr ili, səhifə. Misal: (Təbatəbai, 1991:76)

13. Hər səhifədəki haşiyənin mənbəyinin qeyd forması: Xarici dildə olan kəlmələr, islah edilmiş mənbələrin şərh və sair aşağıda haşiyədə gətirilməlidir.

14. Məqaləni yazan şəxs və şəxslər, məqalələrini Universitetin Elm-tədqiqat Departamentinin elektron-poçtuna göndərməlidirlər: research@almustafaou.com

Bununla birgə, ad, familya, elmi rütbə, ünvan, tel. nömrəsi və elektron-poçtunuzu (email) göndərin.

Jurnal bir neçə dildə birgə fəaliyyət göstərdiyi üçün, dəyərli tədqiqatçılar öz əsərlərini Azərbaycan, fars, ərəb, ingilis, ordu və sair dillərdə təqdim edə bilərlər.

15. Məqalə çap edildikdən sonra, jurnalın nəşriyyatı onun bir nüsxəsini müəllifin elektron-poçtuna göndərəcəkdir.

Müdirin ön sözü

“**PURE LIFE**” jurnalı bəşərin həmişəyaşar mənəvi həyatına açılan bir qapıdır. Əl-Mustafa Beynəlxalq Virtual Universiteti yer üzündə ilahi maarifi yaymağı öz ülvi vəzifəsi sayır. Allah-təalanın lütfü ilə sahib olduğu elmi dəyərlər ilə yeni bir mənəvi həyatın təməlini qoymağa çalışır. Dünya və axirət səadətini təmin etmək yolunda addımlayır.

“**PURE LIFE**” jurnalı universitetin tələbələri üçün də, elmi-mədəni fəaliyyətlərini virtual fəzada daha da inkişaf etdirmək və elmi dillə ilahi maarifi bəşərin həyatının müxtəlif sahələrində nəşr etmək yolunda gözəl bir fürsətdir. Ümidvarıq ki, elm nurunun axtarışında olan hər bir şəxsin əməyilə, bu elm və mərifət pəncərəsi daha da faydalı olsun.

Baş redaktorun ön sözü

Tədqiqat, elm sahəsində həyat şərbəti rolunu oynayır. Onun inkişafı elmin sərhədlərinin genişlənməsi və çiçəklənməsi deməkdir. Tədqiqat və araşdırma sahəsinə diqqətsizlik etmək, elmi inkişafın zəifləməsi və sonda tamamilə məhvinə gətirib çıxarır. Bu da, cəhlin yaranmasına şərait yaradır. Belə ki, müasir dünyada sağlam tədqiqatın olmamasının məhsulu olan “modern cəhalətin” şahidi oluruq.

Elmi sahələrin günbəgün inkişafı, daha çox elmi sahələrə daxil olmağın zərurətini çatdırır. Bu gün, islam elmlərinin müxtəlif sahələri beynəlxalq aurada araşdırılmalı və düzgün təqdim edilməlidir.

“**PURE LIFE**” jurnalı Əl-Mustafa Virtual Universitetinin tələbələrinə öz elmi-tədqiqat əsərlərini buraya təqdim etmək üçün şərait yaradaraq, tələbə əsərlərinin elmi səthini inkişaf etdirməyə və islami-humanitar sahələrdə fəaliyyət göstərən araşdırmaçıların əlaqələrinin möhkəmlənməsinə xidmət edir.

“**PURE LIFE**” jurnalı hər fəslə, bir neçə dildə, elektron versiyada elmi məqalələrlə nəşr edilir. Bu nömrəmizdə, xüsusi buraxılışımız: “İslam kültür və mədəniyyəti” mözusunda. Jurnalda İngilis və Türk və Azərbaycan və Fransız dillərində altı üstün elmi məqalə mövcuddur.

“**PURE LIFE**” jurnalı Əl-Mustafa nəşriyyat şurasının, həmçinin, İran İslam Respublikası İslam Mədəniyyəti və İncəsənəti Nazirliyinin fərmanına əsasən, bu jurnal, Əl-Mustafa Beynəlxalq Virtual Universitetinin ilk elmi-tədqiqat gurnalı olaraq, dəyərli alimlərin və tələbələrin elmi əsərlərini qəbul edir.

HƏYA DİNİ VƏ MİLLİ-MƏNƏVİ DƏYƏRİMİZ KİMİ (Hədəsi-şəriflər və atalar sözləri kontekstində)

Müəllif: Dr. İbrahim Zöhrab oğlu Quliyev (Azərbaycan)¹

Alınan Tarix: 05/09/2015

Qəbul Tarixi: 28/02/2016

Məqalənin xülasəsi

Azərbaycan xalqının milli-mədəni dəyərləri arasında, mentalitetində abırlı olmaq, həyalı olmaq, həyanı qorumaq özünəməxsus yer tutur. Hələ qədim zamanlardan azəri türkləri öz ismətliliyi, abırlı, həyalı olması ilə tanınmış, həyasına, ismətinə xələl gətirməkdənsə, ölməyi üstün tutmuşlar. İstər qadın olsun, istərsə də kişi öz həyasını, abırını, ismətini qorumağa çalışmış, bu yolda ölümə getməkdən belə çəkinməmişlər. Şifahi xalq ədəbiyyatında-nağıllarda, bayatılarda, dastanlarda bu mövzuya tez-tez toxunulmuş, ən önəmli mövzulardan birinə çevrilmişdir.

Açar sözlər: Həyalı olmaq, İslam, Quran, Məhəmməd (s)

Giriş

Həya sözü lüğətdə utanma, çəkinmə və s. mənalara gəlir. Həmçinin əxlaq termini olaraq “nəfsin çirkin davranışlardan narahat olub onları tərək etməsi”, “pis bir işin edilməsindən və ya yaxşı bir işin tərək edilməsindən görə insanın üzünü qızardan sıxıntı” kimi dəyişik şəkillərdə açıqlanmışdır. Ərəb dilində qınama, tənqid, qürur qırıcı davranış mənalarına gələn “ar” kəlməsi də dilimizdə sinonim olaraq işlədilməkdədir. (1, c. XVI, səh. 554).

1. Fəlsəfə üzrə fəlsəfə doktoru, Bakı İslam Universitetinin müəllimi, Bakı, Azərbaycan, guliyev.ibrahim.78@mail.ru

Həya dininin milli-mənəvi dəyərlərimizdə təcəllası

Uca dinimiz İslamda utanmaq hissi, həya çox önəmli görülmüş, insanın həyalı olması, hətta həyanın imanla bilavasitə sıx əlaqədə olması açıq-aşkar bildirilmişdir. Müqəddəs kitabımız olan Qurani-kərimdə üç ayədə həya kəlməsinin törəmələri keçməkdədir. (1, c. XVI, səh. 554). Allah taala Qurani-kərimdə belə buyurmuşdur:

“Allah həqiqəti söyləməkdən həya etməz.” (2, Əhzab-53).

Adətən həya edib utarılaçaq bəzi məsələlərin soruşulması və ya açıqlanması xüsusunda dinimiz həyanı doğru saymır. Həzrət Peyğəmbər (s) də yeri gəldiyi zaman o cür mövzulara bu ayəni oxuyaraq çəkinmədən girmişdir. Peyğəmbər (s) “Həyanın tamamı xeyirdir” deməklə hər növ çirkinlik, haqsızlıq və pisliklərdən çəkinmə və qaçmanın xeyir olduğunu bildirmişdir. Həmçinin Peyğəmbərimiz (s) həyanın insanlıq tarixindəki yerini də belə müəyyən etmişdir:

“Şübhəsiz ki, insanların peyğəmbərlik sözlərindən ilk eşitdikləri şey: “Utanmırsan istədiyini et” ifadəsidir.

Peyğəmbərimizin (s) “utanmırsan dilədiyini et” ifadəsinin mənası belədir: Bir şeyi etmək istədiyində əgər etdiyindən dolayı Allahdan və insanlardan utanmırsa, istədiyini edər, əks halda etməz. İslam tamamilə bu əsas üzərində cərəyan edir. Buna görə Peyğəmbərimizin (s) “istədiyini et” sözü mübah olan mövqeyindədir. (4, səh. 101).

İmam Əlinin (ə) həya haqqındakı aşağıdakı fikirləri çox önəmli əhəmiyyət daşıyır. Belə ki, İmam (ə) belə buyurur:

“Həya hər gözəlliyə və yaxşılığa çatmaq üçün vasitədir.” (5, c. 77, səh. 211, hədis № 1).

“Həya bütün yaxşılıqların açarıdır.” (6, hədis № 340).

“İnsanların ən ağıllısı onların ən həyalısıdır.” (6, hədis № 2900).

“Həya pisliliyə mane olar.” (6, hədis № 1393).

“Həya iffətliliyin səbəbidir.” (6, hədis № 5527).

Allahın Peyğəmbəri (s): “Hər dinin öz təbiəti vardır, İslamın təbiəti də həyadır.” (6, hədis № 5757).

İmam Sadiq (ə): “Həyası olmayanın imanı yoxdur.” (7, c. II, səh. 106 , hədis № 5).

Həyanın qınanıldığı hallar haqqında Allahın Peyğəmbəri (s) belə buyurur: “Həya iki növdür: əqldən doğan həya və ağılsızlıqdan törəyən həya. Əqlin həyası elmdir, axmaqlığın həyası isə cahillik.” (5, c. 77, səh. 149 , hədis № 75).

İmam Əli (ə): “Utancaqlıq məhrumiyyətə yaxındır.” (6, hədis № 6714).

İmam Əli (ə): “Utancaqlıq ruzinin yolunda maneədir.” (6, hədis № 274).

İmam Əli (ə): “Kim haqqı deməyə utanırsa axmaqdır.” (6, hədis № 8650).

Həyasızlığın nəticəsi çox ağır olur. Bunu nəzərə alan Allahın Peyğəmbəri (s) belə bəyan edir: “Peyğəmbərlərin (ə) misallarından xalq arasında bu sözdən başqa bir şey qalmayıb: “Həyan olmasa, istədiyən hər işi et.” (8, c. II, səh. 95, hədis № 207).

İmam Əli (ə): “Xalqdan həya etməyən kəs, Sübhan olan Allahdan da həya etməz.” (6, hədis № 9071).

Allahın Peyğəmbəri (s): “Allahdan öz yaxşı qonşularından həya etdiyən kimi həya et. Çünki Allahdan həya etmək əminliyi artırır.” (5, c. 78, səh. 200, hədis № 28).

Allahın Peyğəmbəri (s): “Hər biriniz gecə və gündüz sizin kənarınızda olan iki mehriban qonşudan həya etdiyiniz kimi, özünüzlə birgə olan iki mələkdən də həya etməlisiniz.” (9, hədis № 5751).

İmam Kazim (ə): “Aşkarda insanlardan həya etdiyiniz kimi, gizləndə də Allahdan həya edin.” (10, səh. 394).

Həya insanın insanlıq zirvəsi hesab olunur. Bu haqda İmam Əli (ə) belə buyurur: “Həyanın zirvəsi, insanın özü-özündən həya etməsidir.” (6, hədis № 6369).

Bütün bu deyilənlərdən əlavə İslam abır-həyalı olmağa həvəsləndirməyi də vacib sayır.

İmam Əli (ə): “Malına ən çox xəsis olan insanlar, öz abır-həyalarında daha əliaçıq olanlardır.” (6, hədis № 3190).

İmam Əli (ə): “Ən yaxşı sərvət odur ki, abır-həyanın qorunmasına səbəb olsun.” (6, hədis № 3038).

İmam Əli (ə): “Kim öz abırını sevirsə, dava-dalaşdan çəkinməlidir.” (11, hikmət-362).

Müsəlmanların heysiyyətinə toxunmaqdan çəkinməyin çox böyük savabı vardır. Bu haqda İmam Səccad (ə) buyurur: “Kim müsəlmanların heysiyyətinə toxunmaqdan çəkinsə, Allah qiyamət günündə onun büdrəyişlərini bağışlar.” (12, səh. 85, hədis № 195).

Peyğəmbər (s) həyanın İslam dinində mövqeyini bildirmək üçün belə buyurmuşdur:

“Həya imandan bir şöbədir. Həyası olmayanın imanı olmaz.”

İbnu Məsuddan gələn rəvayətdə belə deyilir:

“Peyğəmbər (s) “Allahdan haqqı ilə həya edin” buyurdular. Biz: “Ey Allahın Rəsulu əlhəmdulillah, biz Allahdan həya edirik” dedik. Ancaq O, bu açıqlamanı etdi: “Söyləmək istədiyim bu deyil. Allahdan haqqı ilə həya etmək, başı və onun daşıdıqlarını, bətni və onun əhatə etdiklərini mühafizə etmə, ölümü və torpaqda çürüməyi xatırlamandır. Kim axirəti istərsə dünya həyatının zinətini tərk etməli, axirəti bu həyata dəyişməlidir. Kim bu deyilənləri yerinə yetirərsə, Allahdan haqqı ilə həya etmiş olur. (13, Qiyamət-25).

Əbu Səid əl-Xudri belə nəql edir

“Peyğəmbər (s) çadırdakı bakirə qızdan daha çox həya sahibi idi. Xoşlanmadığı bir şey görmüşsə, biz bunu üzündən tez anlayardıq.” (3, Ədəb-77).

Bir hədisində isə Peyğəmbərimiz (s) belə buyurmuşdur:

“Hər bir dinin özünə xas bir əxlaqı vardır. İslamın əxlaqı həyadır.” (14, Zöhd-17).

Başqa bir hədisi-şərifində isə Peyğəmbərimiz (s) belə demişdir:

“Ədəbsizlik və çirkin sözün daxil olduğu hər bir şey çirkinləşir. Həyanın daxil olduğu hər bor şey isə gözəlləşir.” (13, Birr-47).

Fəlsəfə mədəniyyətindən də yararlanaraq həya mövzusunda psixoloji və əxlaqi təhlillər edən Qəzaliyə (öl.1111) görə uşaqda yetkinliyin ilk əlamətlərindən biri həya duyğusunun əmələ gəlməsidir. Uşağın xəcalət hiss edib bəzi əməlləri tərک etməsi onda ağıl işığının parıldamasının göstəricisidir. Beləliklə uşaq, öz mühakiməsi ilə bəzi şeyləri çirkin görməyə və onlardan etməkdən çəkinməyə başlayar. Qəzali bu andan etibarən uşağın tərbiyəsi ilə maraqlanmanın əhəmiyyətini müəyyənləşdirərək bu tərbiyəyə yemək və süfrə ədəbindən başlanmasını tövsiyə edir. (1, səh. 555).

Mavərdi uşaqda gözlənən həyanı, onun təbiətindəki səmimiyyətdən qaynaqlanması səbəbi ilə böyüklərin yalan ehtimalı daşıyan həyasından daha dəyərli sayır. (1, səh. 555). Həya ilə ağıl arasında əlaqə qurma və beləcə həyanı sadəcə bir duyğu deyil, eyni zamanda bir düşünmə və mühakimə məhsulu olaraq dəyərləndirmə təmayülü Qəzalidən başqa alimlərdə də görülür. Bu vəziyyət İslami düşüncədə ağıl həm bir zehni aydınlanma, həm də əxlaqi aydınlanma vasitəsi olaraq düşünülməsindən qaynaqlanır. (1, səh. 555).

Azərbaycan xalqının milli-mədəni dəyərləri arasında, mentalitetində abırlı olmaq, həyalı olmaq, həyanı qorumaq

özünəməxsus yer tutur. Hələ qədim zamanlardan azəri türkləri öz ismətliliyi, abırlı, həyalı olması ilə tanınmış, həyasına, ismətinə xələl gətirməkdənsə, ölməyi üstün tutmuşlar. İstər qadın olsun, istərsə də kişi öz həyasını, abrını, ismətinə qorumağa çalışmış, bu yolda ölümə getməkdən belə çəkinməmişlər.

Şifahi xalq ədəbiyyatında-nağıllarda, bayatılarda, dastanlarda bu mövzuya tez-tez toxunulmuş, ən önəmli mövzulardan birinə çevrilmişdir. Bu haqda danışırkən, Azərbaycan xalqının min üç yüz illik tarixi olan ən qədim dastanı “Kitabi Dədə Qorqud” dastanındakı “Qazan xanın evinin yağmalanması” boyunda Qazan xanın evini talayıb aparən Qıpçaq Məlik, Burla Xatunu “qırx gözəl”in içindən tanımaq üçün, Qazan oğlu Turalı tikə-tikə doğradıb, qaraciyərindən qara qovurma bişirəcəyi ilə hədələyir.

Lakin Turalı anasının tanınmaması üçün buna razı olur. Ancaq özünü yetirən Qazan xan ailəsini xilas edir. Bu boyda Turalın öz anasını, namusunu, həyasını qorumaq üçün nələrə razı olduğunu oxucu açıq-aşkar görür.

Şifahi xalq ədəbiyyatının digər növlərində olduğu kimi, atalar sözlərində də həya haqqında çox gözəl ifadələr vardır. Bu ifadələrə misal olaraq aşağıdakı atalar sözlərini göstərmək olar:

“Həya imandandır.” (15, səh. 128). “Həyasız atlını atdan salar.” (16, səh. 646). “Həyalı qız arar, həyasız ağarar.” (15, səh. 128). “Həya üzdə bir qətrə sudu.” (15, səh. 128). “Həyasızda insaf olmaz, insafsızda həya.” (16, səh. 129). “Həyasıza salam ver, keç.” (15, səh. 129). “Utanmasan toyda oynamağa nə var ki.” (17, səh. 100).

Misal olaraq verdiyimiz atalar sözlərində oxucuda həyanın nə demək olduğu, həyalı insanın necə olması, həyasız insanın necə olması haqqında fikir formalaşır, həyasını qoruyan, həyalı şəxslərə qarşı müsbət fikirlər oyanır. Həyasız insanlara qarşı isə, oxucuda ikrah hissi oyanır.

Müsəlmanların heysiyyatını qorumağın da çox böyük savabı vardır. İmam Sadiq (ə) buyurur: “Allahın yalnız insanlar üçün müəyyənləşdirdiyi və heyvanların məhrum olduğu xüsusiyyət həyadır.”

Həya çox böyük dəyərləri əhatə edir. Adətən, həyadan məhrum insan heç bir əxlaqi dəyər tanımır. Onlar əhdinə əməl etmir, əmanəti sahibinə qaytarmır. Yalan danışır, bütün alçaq sifətlərə qucaq açır. İnsanı bir çox əxlaq qüsurlarından amanda saxlayan həyadır.

İnsanda həya iki yolla yarana bilər: eyibsiz olmaq istəyi və eyibləri örtmək arzusu. İnsanın çirkin işindən başqaları xəbər tutur. Yəni gizli eyib aşkarlanır. İnsan xəcalət çəkməyə başlayır və narahat olur. İmam Sadiq (ə) buyurur ki, həyanın faydası xəcalət gətirəcək işlərin qarşısının alınmasıdır. İnsan öz eyibinin açılmasını istəmir və daim bu eyibləri gizlətməyə çalışır. Bu xüsusiyyət insanı heyvandan fərqləndirən əsas xüsusiyyətdir. Quranda oxuyuruq ki, Adəm və Həvvə qadağan olunmuş meyvədən yeyən kimi eyibləri açıldı. Maraqlıdır, eyibin açıqlanmasının səbəbi yeyilən meyvənin xüsusiyyəti idi, yoxsa bu meyvəni yeyən öz eyibindən xəbər tuturdu? Hər halda, bu işdə meyvə təsirli olmuşdur.

Demək, eyibini gizli saxlamaq insanın fitri istəyidir. İnsanı belə hallarda narahat edən məhz həya hissəsidir. Övliyaların həyası bütün bəşəriyyət üçün nümunədir. Səlmən Farsi və bir çox başqa övliyalar ömrünün sonunadək öz ayıb yerinə baxmamışdır.

Öz eyiblərindən çəkinməyən insan bütün çirkin işlərə gedər. Yalnız eyibsizlik arzusunda olanlar xəcalət çəkir.

Nəfsinə hörmət edən insan hər cür nöqsanlardan qaçmalı və nəfsini pak saxlamalıdır. İnsan kamil olmaq istədiyi üçün xəcalət çəkə bilər. Əgər kamillik, möminlik, insanlıq arzusu yoxdursa, həyadan danışmağa dəyməz.

Beləliklə, yuxarıda verilən misallarda göründüyü kimi, istər atalar sözlərində, istərsə də ayədə, hədisi-şəriflərdə, habelə fəlsəfədə həya mövzusunun əhəmiyyətinin olduqca böyük olduğu görülür.

Həyanın bilavasitə din ilə sıx əlaqəsi, İslam dininə xas olan bir əxlaq sayılması onun mövqeyini daha da gücləndirir.

Nəticə etibarilə həya haqqında deyilən hədislərin bu mövzuda olan atalar sözlərinə qaynaq olduğu görülməkdədir.

Resume

The meaning of modesty in dictionary is shy, reserved and so on. Also in terms of ethics - push aside from bad nafs, habits, bad things. From Arabic word " ar " which has a value condemnation, criticism, proud behavior also used as a synonym in our language.

Mənbələr

1. Əllamə Amədi, Qürəül-hikəm və dürəül-kəlam, təhqiq: mərkəzül-əbhas vəd-dirasatil-İslamiyyə, məktəbətül-ələmil-İslamiyyə nəşri, II çap, 1420 h/q.
2. Əllamə Əli Müttəqi əl-Hindi, Kənzül-ümmal, məktəbətü dairətül-məarif, I çap, Heydərabad, 1313 h/q.
3. Əbu İsa ət-Tirmizi, Sünəni-Tirmizi, daru ehyait-türsil-ərəbi, Beyrut, tarixsiz.
4. Əllamə Məclisi, Biharül-ənvar, müəssisətül-Vəfa, Beyrut, 1983.
5. Əbu Məhəmməd Həsən bin Əli əl-Hərrani, Tühəful-üqul, müəssisətu Ələmi, VI çap, Beyrut, 1417/1996.
6. Cəlal Bəydilli, Atalar Sözləri, Öndər nəşriyyat, Bakı, 2004.
7. Hamid Qasımzadə, Atalar Sözü, Yazıçı nəşriyyatı, Bakı, 1985.
8. İbn Macə, Əbu Abdullah bin Yəzid ər-Rəbi, Sünəni-İbn Macə, darus-salam yayınları, Riyad, 1999.

9. İmam Nəvəvi, Qırx hədis, tərc: İbrahim Hatiboğlu, Kahrəman yayınları.
10. Məhəmməd bin İsmail əl-Buxari, Səhihi-Buxari, ər-Riyad, 2000.
11. Məhəmməd bin Yaqub əl-Küleyni, Üsuli-kafi, I nəşri, Beyrut, 1429/2008.
12. Məhəmməd Mehdi Nəcəf, Səhifətül-İmam Rza (ə), I çap, 1406 h/q.
13. Mustafa Çağrıcı, “Haya”, Diyanət İslam Ensiklopediyası, c. XVI, İstanbul, 1997.
14. Qurani-kərim, tərc: Z. Bünyadov, V. Məmmədəliyev, Bakı, Azərnəşr, 1991.
15. Seyid Rəzi, Nəhcül-bəlağə, tərc: Ağbala Mehdiyev və b. İİR, mədəniyyət mərkəzi, 2009.
16. Şeyx Səduq, Üyuni-əxbarir-Rza (ə), inşaratüş-Şərif ər-Rəzi, I çap, tarixsiz.
17. Paşa Əfəndiyev, Azərbaycan Şifahi Xalq Ədəbiyyatı, Maarif nəşriyyatı, Bakı, 1981.
18. Ustad Misbah Yəzdi, Sadiq yol axtaranlar üçün imam Sadiqin (ə) nəsihətləri, I çap, tarixsiz.

DİNİN MƏDƏNİYYƏT ÜZƏRİNDƏ TƏSİRİ

(əxlaqi və mədəni)

Müəllif: Səadət Məmmədova (Azərbaycan)¹,
Dr. Tofiq Əsədov (Azərbaycan)²
Alınan Tarix: 05/10/2015 Qəbul Tarixi: 28/02/2016

Məqalənin xülasəsi

Tarix boyu hər cəmiyyət öz zaman və məkan şərtlərinə görə həyat yaşamışdır. Yaşadıqları müddətdə həyatlarını maddi və mənəvi baxımdan inkişaf etdirməyə çalışmışlar. Hər cəmiyyət təbii olaraq, böyümək, inkişaf etmək və irəliyə getmək istəyər. Tarix boyunca bəzi cəmiyyətlərin digərlərinə nisbətən daha çox yol qət edib, iz qoyduqlarını görmək olar. Bir cəmiyyətin inkişaf edib mədəniyyət yaratması çox vacib bir mərhələdir. Heç şübhə yoxdur ki, din sivilizasiyanı zənginləşdirir və daha da gözəlləşdirir. Əlbəttə belə də deyil ki, hər bir din özü ilə bəşərin mədəniyyətinə zidd bir mədəniyyət gətirir. Əksinə hər bir din müəyyən dəyərlər yaradır və ya onları açıqlayır. İslam dininin dünya mədəniyyətindəki əvəzolunmaz təsirləri vardır. Bu məqalədə elə onun bəzi təsirlərini araşdırırıq.

Açar sözlər: İslam, sivilizasiya, mədəniyyət, bəşər, hüquq

Giriş

Ərəbcə “mədinə” sözündən götürülən mədəniyyət kəlməsi “şəhərləşmək”, “şəhər həyatını mənimsəmək” deməkdir. Qərb dillərində istifadə olunan civilisation kəlməsi, latın dilində civitas kəlməsindən yaranan ingiliscə city, fransızca çite (şəhər) sözləri ilə və ingiliscə civic (şəhərə aid), civit (kübar) sözləri ilə eyni mənaları daşımaqdadır.

1. İslam araşdırmaları fakültəsi magistr, Əl-Mustafa Beynəlxalq Open Universiteti, Qum, İran, seadetmuhemmedi@gmail.com
2. Əsas Elmi-həyatının üzvü/ Əl-Mustafa Beynəlxalq Virtual Universitetinin, Qum, iran, tofiq.asadov@inbox.ru

Cəmiyyətdə inkişaf və irəliləmədə dinin çox vacib yeri vardır. Çünki, din insanları bir-birinə bağlayan ən önəmli dəyərdir. Bu hiss və inanc həmin cəmiyyəti daha güclü edir. İbn Xaldun bu barədə belə deyir: “Əgər qəlblər batil şeylərə və dünyəvi mənfəətlərə yönəlsə, rəqabət başlayar və anlaşılmazlıqlar artar.

Ancaq haqqa yönələr, batil olan şeyləri, dünyəvi mənfəətləri rədd edərsə və sadəcə Allahın razılığını hədəf bilərsə, (haqq ətrafında) birləşərlər, rəqabət aradan gedər, anlaşılmazlıqlar azalar və bir-biri ilə yardımlaşma və mübarizənin ən gözəl forması görünər. Beləcə... hakimiyyət genişlənər və dövlət böyük bir gücə sahib olar.”

Əbəttə mədəniyyətlər coğrafi və iqlim şəraitinə görə fərqlənir və bərabər deyildirlər. Mədəniyyətlərin bəzisi, məsələn cahiliyyət dövründəki qız uşaqlarını diri - diri basdırmaq adəti, cəmiyyətlərdə bidət və xurafatlar yayıb və zaman keçdikcə o cəmiyyətin mədəniyyətinə çevrilmişdir. Təbiidir ki, belə mədəniyyətlər və dinin arasında heç bir əlaqə yoxdur.

Din o zaman zühur edir ki, özündən əvvəl olan dindəki sistemin forması fəsada çevrilsin, ya da əxlaqi - ictimai yoldan çıxma yaransın. Hər halda, din adətən cəmiyyətdə əsaslı dəyişiklik ya inqilab yaradır ki, mədəniyyətlərin silkələnməsinə, bəzi ünsürlərin dağılmasına və yeni dəyərlərə uyğun yeni ünsürlərin yaranmasına səbəb olur.

Heç şübhə yoxdur ki, din sivilizasiyanı zənginləşdirir və daha da gözəlləşdirir. Əlbəttə belə də deyil ki, hər bir din özü ilə bir mədəniyyət gətirir. Əksinə hər bir din müəyyən dəyərlər yaradır və ya onları açıqlayır. Bu dəyərlər, bir mədəniyyət formasında, bu dəyərlərə uyğun olmayan qədim mədəniyyəti aradan aparır.

İslamın zühur etməsi və qız uşaqlarını diri-diri dəfn etmək adətini aradan aparması kimi. Bəzi formalar var ki, mənə cəhətdən dəyərsiz və yeni dəyərlərin əksidir, amma yeni dəyərlərə əsasən onda ruh üfürüb, fəsaddan xaric edib. Məsələn, İranda islamdan qabaqkı və ondan sonrakı Novruz bayramı kimi.

Əslində yeni din, yeni mədəniyyət gətirmir. Əksinə yeni dəyərlər açıqlanır və cəmiyyət bu dəyərlər əsasında yeni mədəniyyəti yaradır. Yəni dinin əsasında, yeni mədəniyyət zühur edəndən sonra, artıq o din cəmiyyətin mədəniyyətinin bir hissəsi sayılır.

Peyğəmbərimizin (s.a.a) dönəmindən indiyə qədər müsəlmanlar öz inancları çərçivəsində mədəniyyət yaratmışlar. Müsəlmanların fərqli zaman və fərqli məkanlarda mədəniyyət yaratmaqlarına baxmayaraq, bu mədəniyyətlərin təməl qaynaqları eyni olmuşdur.

İslam və sivilizasiyalar

İslam mədəniyyətini digər mədəniyyətlərdən fərqləndirən təməl xüsusiyyətlər vardır. Hər şeydən əvvəl İslam dini ilhamını vəhydən almışdır. Andre Miquelin dediyi kimi, “İlhamını dindən alaraq şəkillənən bir toplumda şübhəsiz dinin təsiri daha dərin və bu sosial həyatda daha aydın görülməkdədir.” Müsəlmanların tarixinə baxarkən hər sahədə dinin təsirini görmək mümkündür. Belə ki, təhsildən mədəniyyətə, incəsənətdən sosial həyata, memarlıqdan tutmuş hər sahəyə qədər dini dəyərlər hiss edilir.

İslam dini, inanclılara bəzi vəzifələr müəyyən etmişdir. Bu vəzifələr fərd və cəmiyyətin xeyri üçündür. İslam dininin özünə məxsus dünya görüşü və həyat tərzi vardır.

Hər şeydən öncə, İslam mədəniyyəti maddə ilə mənə, ruh ilə bədən, dünya ilə axirət, vəhy və ağılla ayrılmaz bir bütünlük təşkil edir. Bunlarla bərabər, İslam mədəniyyətində fərqli irq, rəng, dil, mədəniyyət, coğrafiya və.s faktorları ayırıcı ünsürlər hesab edilmir.

Çünki, İslam dini insanı fərqli dində olsa belə, onunla insan kimi rəftar etməyi, hörmət etməyi tapşırırmışdır. Əli ibn Əbu Talibin Malik Əştərə göndərdiyi məktubda bu məsələyə işarə edilmişdir: “Sənin üçün ən yaxşı xəzinə xeyir əməllərin xəzinəsi olmalıdır. Bəs öz nəfsinə qalib gəl. Nəfsinə rəva görmədiyən məsələdə xəsislik et ki, nəfsin istədiyi şeylərdə xəsislik etmək insafdandır. Rəiyyət ilə mehribanlıq etməyi, onları sevməyi və lütfkarlığı özünə şüar qərar ver. Yırtıcı bir heyvan kimi olma ki, onları ovlamağı özünə qənimət biləsən.

Çünki, onlar iki qrupdurlar. Ya səninlə eyni dindən olanlardırlar. Ya da, yaradılışda səninlə eynidirlər. Onlar səhvə yol verəcəklər, bilərəkdən və ya bilmədən yanlışlığa düşər olacaqlar. Onları öz mərhəmətin və mehribanlığından nəsibsiz etmə. Necə ki, Allah Təalanın sənə qarşı mehriban və bağışlayan olmasını istəyirsən.”

İslam mədəniyyətində insan başda olmaqla, canlı və cansız hər varlıq yaradılış statusuna uyğun olaraq öz həyatını davam etdirmək hüququna malikdir. Həmçinin fərdin ailə həyatı, qonşularla münasibəti, elm və təhsil, iqtisadiyyat, sosial, mədəni, incəsənət və.s sahələrdə İslamın tövsiyə etdiyi hüquqi və əxlaqi qanunlar mövcuddur.

"Tarixdəki Yüz Böyük İnsan" adlı kitabıyla bütün dünyada əks-sədaya səbəb olan Amerikalı elm adamı professor Michael Hart'a kitabın ilk nəşr olduğu tarixdən on il sonra, Qahirədə çağırıldığı bir mükafat mərasimində, Əl-Əhram qəzeti müxbirinin; "Kitabınızın nəşrindən 10 il keçdi demək olar.

“100 Məşhur Adam” adlı kitabınızda birinci yeri Həzrət Məhəmmədə ayırmışdınız, hələ də bu fikrinizdə israrlısınız? " sualına bu cavabı vermişdi:

"Bu məşhurların ilk siyahısıdır. Bu say 200-300 belə olarsa, Həzrət Məhəmmədin (s) siyahının başındakı yeri sabitdir. Mən məşhurları araşdırarkən bəzi sabit meyarlar ortaya qoydum. Bunlardan biri də, məşhurların insanlıq tarixində buraxdıqları geniş və dərin izlərdir. Mənim, məşhurların ən məşhuru olaraq Həzrət Məhəmmədi seçməyim isə, Onun həm peyğəmbərliyi, həm də dini və dünyəvi səviyyədə fəvqəladə şəkildə müvəffəqiyyətli olmasıdır. Bəşər - əxlaqi, fəlsəfi və hüquqi olaraq İslamdan daha mükəmməl bir din görməmişdir.

Həzrət Məhəmmədin vəfatından sonra da İslam, dünyanın şərqində və qərbində yayılmağa davam etdi. Dünyada hələ bir çox insan ürəkləri və ağılları ilə İslama yönəlir. Həzrət Məhəmmədin dəvət etdiyi din, 14 əsr əvvəl mədəniyyətin və mədəniyyət mərkəzlərinin xaricindəki bir bölgədə doğulmuşdu. Və çətin şərtlər altında yol aldı. Buna baxmayaraq İslam, dünyanın hər istiqamətinə yol tapdı. Və inanıram ki Həzrət Məhəmməd kimi, hər istiqamətiylə mükəmməl bir insan, bir daha gəlməz. " Professor Dr. Michael Hart.

Bir toplumun mədəniyyət yarada bilməsi üçün bəzi xüsusiyyətlərə malik olması lazımdır. Bu xüsusiyyətlər həmçinin, toplumu bir yerə toplayır və onu daha da gücləndirir. İnsanları bir yerə toplayan, aralarında qardaşlıq, səmimiyyət və dostluq yaradan ünsürlər maddiyatdan daha çox, mənəviyyatla əlaqədardır.

Mənəvi ünsürlər mədəniyyətlərin əmələ gəlməsində çox böyük rol oynayıblar. Şəhid Mütəhərrinin dili ilə desək: “Şübhə etmək olmaz ki, bir cəmiyyətin inkişafı nəinki münaqişələrin, dava-dalaşların, ixtilafların, ziddiyyətlərin,

əksinə, həmfikirliyin, uyğunluğun, bərabərliyin, qarşılıqlı köməyin vasitəsilə gerçəkləşir.

Həqiqətdə cəmiyyətdə çoxluqlar, ayrılıqlar, ixtilaflar vəhdətə hər nə qədər yaxın olarsa və mübahisələr, ziddiyyətlər öz yerini hər nə qədər köməyə, həmrəyliyə daha çox verərsə, o cəmiyyət daha kamil olar.”

Qurani-Kərimdə buyrulur: «Hamılıqla Allahın ipindən yapışın, bir-birinizdən ayrılmayın. Allahın sizə bəxş etdiyi nemətləri yada salın ki, bir zaman siz düşmən olarkən O, qəlblərinizi bir-birinizə mehriban etdi və Onun bu nemətinə görə qardaş oldunuz.» (Ali-İmran\103)

Allahın Peyğəmbəri (s):«Ey insanlar! Birliyə, bütövlüyə üz tutun və parçalanmaqdan çəkinin.» (Kenzül-ümmal, hədis 1028)

İmam Əli (ə) da xütbələrində də təfriqə və parçalanmaq pislənilir:

«Cəmiyyətin əksəriyyəti ilə birgə olun. Çünki Allahın əli camaatladır. Bir-birinizdən ayrılmayın ki, sürüdən ayrı düşən qoyun canavara yem olduğu kimi insanlardan ayrı düşən də şeytana yem olar. Allah-taala heç kimi təfriqə ilə xeyirə və səadətə çatdırmaz.» (Nəhcül-Bəlağə, xütbə 127)

Təfriqə, ixtilaf, uyğunsuzluq olan cəmiyyətdə birlikdən və inkişafdan söz gedə bilməz. E. Durkheimın da dediyi kimi toplum üzvlərinin eyni dəyərlər çərçivəsində düşünməkləri və anlaşmaları “kollektiv şüuru” yaradır. Kollektiv şüurun güclü olduğu cəmiyyətlərdə çətinliklər qarşısında müqavimət, inkişaf etmək daha asan və sürətli olur. Sosial, mədəni və dini dəyərləri güclü olan cəmiyyətlər hər nə qədər maddi ünsürlər baxımından zəif olsa da, dinamik sosial quruluşa sahibdirlər.

Çünki, onları bir yerə toplayan dəyərlərdir. Bir toplumun mədəniyyət qurması üçün bir-birinə sıx bağlanmış fərdlərə sahib olması lazımdır.

Fərdləri bir-birinə bağlayan ən mühüm ünsürlərin başında mənəvi dəyərlər gəlməkdədir. Mənəvi dəyərlər deyərkən aqlımıza ilk olaraq sosial, mədəni, əxlaqi, dini və.s dəyərlər gəlir.

Həzrət Adəmdən etibarən göndərilən dinlərin hamısında əxlaq çox önəmli yer tutmuşdur. Bu əxlaqi dəyərləri bu gün dünyadakı dinlərin çoxunda görmək mümkündür. “Əxlaq” “xülq” sözünün cəmidir. “Xülq” insanın daxili xüsusiyyətləri, «xəlq» isə zahiri forma deməkdir. İnsanlarda müşahidə olunan hər bir əməl, daxili keyfiyyət, hərəkət əxlaq və əxlaqi rəftar adlanır.

Əxlaq universaldır. Buna görə də hər millətin, cəmiyyətin və dinin bir əxlaq anlayışı vardır. Buna baxmayaraq, dünyadakı ilahi dinlərin bəzi ortaq əxlaqi qanunları vardır. Məsələn: doğruluq, təmizlik, yaxşılıq etmək, böyüklərə hörmət, zərər verməmək, günahsız birini öldürməmək, oğurluq, zina və yalançı şahidlik və.s.

- Doğruluq – İnsanın digər insanlarla əlaqələrində təməl əxlaqi davranışlardan biridir. Eyni zamanda insanın kimliyini, davranışını ortaya qoyan bir xüsusiyyətdir. Doğruluq – yalan, hiylə, ikiüzlülük, riyakarlığın ziddidir. Bütün dinlər doğruluğa, dürüslüyə çox böyük dəyər vermişlər.

İslam dini doğruluğa çox dəyər vermişdir. Necəki, Qurani Kərimdə “Sənə əmr edildiyi kimi, düz (yolda) ol. Səninlə birlikdə iman gətirənlər (tövbə edib ardınca gedənlər) də düz (yolda) olsunlar.” (Hud - 112), “Ey iman gətirənlər! Allahdan qorxun və doğru söz söyləyin!” (Əhzab - 70) ayələri Peyğəmbərin şəxsində bütün möminlərə doğru olmağı əmr etməkdədir.

İslam ancaq doğru danışmağı yox, həmçinin rəftar və davranışlarda da doğruluğun mühümlüyünü qəbul edir.

Ey iman gətirənlər! Allahdan qorxun və (imanında, sözündə, işində) doğru olanlarla olun! (Tövbə - 119)

Xristianlıqda da doğruluğa əhəmiyyət verilmişdir. İncillərdə doğruluq bu cür ifadə edilmişdir: “Ən kiçik işlərdə etibar edilə biləcək insan, böyük işdə də etibarlı olar.

Ən kiçik işdə dürüst olmayan adam, böyük işdə də dürüst olmaz.” (Luka İncili 16/10) “Həyatdan zövq almaq istəyən dilini pislikdən, dodaqlarını yalandan qorusun... . Çünki, Rəbbin nəzəri doğru insanların üzərindədir” (İncil, Peterin 1-ci məktubu – 3/ 10 – 12)

İslam və xristianlıqda olduğu kimi doğruluq yəhudiliyində dəyər verdiyi bir məsələdir. Bu məsələ Tövratda bu cür ifadə edilmişdir: “Oğurluq etməyəcəksiniz. Hiylə işlətməyəcəksiniz. Bir-birinizə yalan deməyəcəksiniz. Mənim adımdan yalandan and içməyəcəksiniz...” (Müqəddəs kitab, Levlilər 19/1-12) “...Sən yaxşılardan yolu ilə get. Doğruların izi ilə get. Çünki, ölkədə yaşayacaq olanlar doğrulardır. Orada qalacaq olanlar dürüst adamlardır.” (Tövrat, Süleymanın sözləri – 3/ 20-21)

Budizm və Hinduizmdə də doğruluq əxlaqi ucalıqlardan biri hesab edilir. Hinduizmdəki karma inancı - insanın keçmişdə etdiklərinin gələcəkdə qarşılığını görəcəyi inancı əsasıdır. Buna görə də doğruluq insanın karma inancını müəyyən edən ən vacib əxlaqi qanundur. “Hər buddistin doğru bir insan olması üçün 5 şərtə riayət etməsi və 5 qadağadan qaçması lazımdır. Həmin qanunlar bunlardır: Can daşıyan varlıqları öldürməmək, özünə aid olmayan şeyləri götürməmək, başqasının xanımına toxunmamaq, doğru olmayan şeyi söyləməmək, sərxoşluğa səbəb olan içkilərdən istifadə etməmək” (Qautama Budda)

Konfuizmdə isə doğruluq insanın mükəmməl əxlaqının göstəricidir. Bu xüsusiyyətə sahib olan insanın bir çox şeyin öhdəsindən gələcəyinə inanılır.

Doğruluq həm fərdi, həm ictimai həyatda müsbət nəticələr doğuran əxlaqi xüsusiyyətdir.

Doğru davranışlar cəmiyyətin səviyyəsini qaldırır, həyatın daha sakit və mehriban olmasına şərait yaradar. Sırf bu səbəbdən bütün dinlər doğruluğu öz ardıcılılarına tövsiyyə etmişlər.

- Təmizlik - bütün dinlərin ortaq əxlaqi qaydalarından biri sayılır. Bəşər tarixində ortaya çıxan bütün dinlər təmizliyə çox önəm vermişlər. Dinlərdə təmizlik deyərkən əsasən 2 şey - zahiri və batini təmizlik nəzərdə tutulur. Bəzi dinlər batini təmizliyə daha çox fikir verərkən, bəzi dinlər hər ikisinin vacibliyini vurğulamışlar.

İslam dini həm zahiri, həm mənəvi təmizliyə diqqət etmiş və bunu ibadətlə əlaqələndirmişdir. Peyğəmbərimizə (s.a.a) gələn ilk ayələrdə də təmizlik vurğulanmışdır: “Ey (libasına) bürünüb sarıyan! Qalx (qövmini Allahın əzabı ilə) qorxut! Öz Rəbbini uca tut! Libasını təmizlə! (Nəfsini günahlardan pak et!) (Əzaba səbəb olacaq) pis şeylərdən uzaqlaş! (Müddəsir 1- 5)

Zahiri və batini təmizliyə dəyər verən İslam dini, zahiri təmizliyi bir çox ibadətlərin əsas şərtlərindən saymışdır: dəstəmaz və qüsl kimi. Həmçinin bədən, paltar, yemək, məkan və ümumi yerlərin təmizliyi barədə İslamın göstərişləri vardır.

Pis davranış, pis fikirlər və duyğular mənəvi çirkinliyi ifadə edir. İslam dini çirkinliklərdən qorunaraq mənəvi baxımdan da təmizlənməyi əmr etmişdir. “Allah (günahından) tövbə edənləri, (təmiz və) pak olanları sevər!” (Bəqərə - 222). Buna görə dua, ibadət, tövbə insanı mənəvi çirkinliklərdən təmizləyir.

Xristianlıqda zahiri təmizlikdən daha çox mənəvi təmizliyə üstünlük verilmişdir. Necə ki, İncildə daha çox zahiri təmizliyə üstünlük verənlərə bu cür bənzətmə verilmişdir: “Siz zahirdən gözəl görünən, amma içi cəsəd sümükləri və hər cür pisləklə dolu olan bəzədilmiş məzarlara bənzəyirsiniz.

Zahirdən insanlara gözəl görünürsüz, amma daxildə ikiüzlü və pisləklərlə dolusunuz.” (Matta İncili 23/27,28) Xristianlıqda pis söz və davranışlar insani maddi şeylərdən daha çox çirkləndirir. Bu haqda İncildə: “İsa xalqını yanına çağırıb onlara: “Dinləyin və bunu bilin ki, ağızdan girən şey insani çirkləndirmək. İnsanı çirkləndirən ağızdan çıxandır.” (Matta İncili 15/10,11)

Yəhudilikdə isə həm zahiri, həm mənəvi təmizliyə önəm verilsə də, daha çox zahiri təmizlik vurğulanır. Tövrətdə buyrulur: “Yuyunub təmizlənin, pisləklə etdiyinizi gözüm görməsin. Pisləklə etməkdən çəkinin. Yaxşılıq etməyi öyrənin.” (Müqəddəs kitab, Yeşaya, 1/16,17) Yəhudilikdə ibadət üçün təmizlik vacibdir. İbadət edən insanlar əl və ayaqlarını yuyarkən, ibadətə rəhbərlik edən şəxslər isə bədənlərini tamamilə təmizləməklə vəzifələndirilmişlər.

Buddizm və Hinduizmdə zahiri təmizlikdən daha çox mənəvi təmizliyə üstünlük verilmişdir. Hinduizmdə insanın qəlbinin hər cür pisləklərdən təmizlənməsi əmr edilir. Bir hindu günəş doğmadan öncə oyanar, tanrını zikr edər və yuyunur. Beləliklə sabah ibadətindən əvvəl su ilə təmizlənməmiş olar.

İnsanlar üçün maddi təmizliklə bərabər mənəvi təmizlikdə mühümdür. Qəlbinə, ruhunu hər cür pisləklərdən təmizləmiş insan, həm də zahiri təmizliyinə də fikir verməlidir. Buna görə də bütün dinlər insani həm batini, həm zahiri təmizliyə səsləmişdir.

- Yaxşılıq etmək - bütün dinlərin ortaq dəyərlərindən hesab olunur. Dinlər öz ardıcılılarına yaxşılıq etməyi, insanlara xidmət etməyi əmr etmişdir. Çünki, yaxşılıq etmək dindarlığın bir nişanəsidir.

İslamda yaxşılıq etmək dinin əsaslarından biri hesab olunur. “Mömin olmaqla bərabər, yaxşı işlər görən kişilər və qadınlar Cənnətə daxil olurlar.

Onlara xurma çərdəyi qədər haqsızlıq edilməz!” (Nisa – 124) Kim yaxşı bir iş görsə, xeyiri özünə, kim də bir pislik etsə, zərəri özünə olar! (Casiyə - 15).

İslam dini yardım etməyi və yaxşılığı kimsəni incitmədən, Allaha xatir etməyi əmr etmişdir. “Ey iman gətirənlər! Sədəqələrinizi, malını riyakarlıqla (özünü xalqa göstərmək üçün) sərf edən, Allaha və axirət gününə inanmayan şəxs kimi, minnət qoymaq və əziyyət verməklə puça çıxarmayın.” (Bəqərə - 264)

İslam dinində yaxşılıq etmək çox yönlü bir davranışdır. Yolda qalmış birinə kömək etməkdən xəstə ziyarətinə, bir yetimin başına sığal çəkməkdən bir insana təbəssüm etməyə, ehtiyac sahibinə kömək etməkdən heyvanlara şəfqət göstərməyə qədər bir çox gözəl davranışları özündə cəmləmişdir.

Yaxşılıq etmək yəhudiylərin də diqqət etdiyi vacib əxlaqi qanunlardandır. Yəhudilərin kitabı Tövratda hər yəhudinin imkanı daxilində yardım etməsi buyurulub. “Əlindən gəldiyi qədər ehtiyacı olanlardan yaxşılığı əsīgəmə” (Müqəddəs kitab, Süleymanın sözləri 3/ 27) “Bir qardaşın yoxsullaşmış möhtac olarsa, ona kömək etməlisən.” (Levililər 25/ 35)

Xristianlıqda yaxşılıq və yardım etmə əbədi xoşbəxtliyin yollarında biri olaraq qəbul edilir.

Ancaq edilən yaxşılıqların gizli olması tövsiyə edilir. İncildə bu haqda buyurulur: “ Birinə sədəqə verdiyiniz zaman şeypur çalaraq elan etməyin. Siz sədəqə verərkən sol əliniz sağ əlinizin nə etdiyini bilməsin. Verdiyiniz sədəqələr gizli qalsın. Gizli edilənləri görəndə atanız sizə mükafatlandıracaqdır.” (Matta İncili 6/2,4)

Buddizm və Hinduizm kimi Şərq dinlərində də yaxşılıq etmək əmr edilmiş və səadətə çatmağın yolu kimi qəbul edilmişdir.

Məsələn Buddizmə görə, bütün canlılara fərq qoymadan sevgi və xoş niyyətlə yaxınlaşmaq, hər canlıya mərhəmət etmək və başqalarının uğurlarına sevinmək insanı səadətə çatdıran yollardır. Buna görə də bir buddist bütün canlılarla, məxsusən insanlarla yaxşı davranmalıdır.

Konfuizmdə başqalarının çətinliklərini bölüşmək, onlara şəfqət göstərmək təməl əxlaqi qanunlardandır.

- Böyüklərə hörmət - Böyüklərə yaş və həyat təcrübələrindən dolayı hörmət edilməlidir. Qocalıq hər insanın bir gün yaşlanıb sevgiyə, şəfqətə ehtiyacı olduğu bir dönəmdir. Buna görə bütün dinlər böyüklərə hörməti əmr etmişlər.

İslam dininə görə böyüklərə hörmət etmək əxlaqi keyfiyyətlərdən sayılır. “Rəbbin yalnız Ona ibadət etməyi və valideynlərə yaxşılıq etməyi (onlara yaxşı baxıb gözəl davranmağı) buyurmuşdur. Əgər onların biri və ya hər ikisi sənə yanında (yaşayıb) qocalığın ən düşkün çağına yetərsə, onlara: “Uf!” belə demə, üstlərinə qışqıraraq acı söz söyləmə. Onlarla xoş danış!” (İsra - 23) “Biz insana atasına (yaxşılıq etməyi, valideyninə yaxşı baxmağı, onlarla gözəl davranmağı) tövsiyə etdik. Anası onu (bətində) çox zəif bir halda daşımışdı. (Uşağın süddən) kəsilməsi isə iki il ərzində olur. (Biz insana buyurduq:)

“Mənə və ata-anana şükür et. Axır dönüş Mənədir!”
(Loğman - 31)

Xristianların müqəddəs kitabı olan İncildə böyüklərə hörmət və ata-anaya xoş davranmaq çox mühümdür. “Rəbb yolunda ana-atanızın sözünü dinləyin. Çünki, doğru olan budur. Yaxşı həyat sürmək, uzun ömürlü olmaq üçün ana, atana hörmət edəcəksən.”

Böyüklərə hörmət etmək yəhudilikdə də çox vacibdir. Yəhudiliyin müqəddəs kitabı Tövratda buyrulur: “ Ağ saçlı insanların qarşısında ayağa durub, yaşlılara hörmət edəcəksən” (Müqəddəs kitab, Levlilər 19/32)

Ata anaya hörmət etmək Həzrət Musaya verilən “10 Əmr”dən biridir Tövratda bu barədə buyrulur: “Hər kəs ata-anasına hörmət etsin.” “Tanrının buyuruğuna əsasən ana-atana hörmət et. Ömrün uzun olsun.”

Konfuizmdə böyüklərə hörmət etmək, ana-ataya yaxşı davranmaq müdrikliyin nişanələrindəndir. Buddizm və Hinduizmdə də böyüklərə hörmət etmək əxlaqdan hesab edilir.

- Başqalarına zərər verməmək - Bütün insanlar dünyaya gəldiyi vaxtdan bir çox haqlara sahib olurlar: yaşamaq, mülkiyyət, inanmaq, düşüncə, namus və.s. Bütün dinlər insanların sahib olduğu təməl haqları qorumaq üçün, onlara təcavüz edən hər cür hücumu qadağan etmişdir. İnsanların canına, malına, namusuna dair hər cür təhdid dindarlığa və gözəl əxlaqa ziddir.

İslam dini bütün canlılara şəfqət və mərhəmətlə davranmağı əmr etmiş və zülmü böyük günahlardan hesab etmişdir. İslam, yəhudilik, xristianlıq, budizm və konfuizm kimi dinlərin hamısı insanlara və digər canlılara zülm etməyi düzgün hesab etməmişlər.

Buddizmə görə bütün canlılar bir-birinə qohum sayıldığı üçün hər hansı bir canlıyı incitmək doğru deyildir. Bu səbəbdən bir buddistin qan tökməsi və canlılara xətər yetirməməsi çox mühümdür. Buddist mətnlərinə görə “bütün varlıqlar təhlükə qarşısında qorxarlar və həyat hamısı üçün qiymətlidir. Bu vəziyyəti qəbul edən bir insan, onları öldürməz və öldürülmələrinə də səbəbkar olmaz.”

“Bir insan özü üçün istədiyini qardaşı üçün istəmədikcə həqiqi mömin olmaz” – (İslam)

“İnsanların sənə necə davranmağını istəyirsənsə, sən də onlara o cür davran” – (Xristianlıq)

“Sənin üçün xoş olmayan şeyləri dostların üçün də etmə. Bu Tövratın əslidir.” (Yəhudilik)

“Bir şəxs dünyadakı bütün yaradılanların ona necə davranmasını istədiyi kimi davranmalıdır.” (Caynizm)

“Həyat hər kəs üçün əzizdir. Digərlərini özünlə müqayisə edərək nə onlarla mübahisə et, nə də mübahisəyə səbəbkar ol.” (Budizm)

“Özün üçün istəmədiyin şeyi başqalarına etmə.” (Konfuzim)

“Yaxşı insan digərlərinin qazancını öz qazancı, digərlərinin itkisini də öz itkisi olaraq görür.” (Taoizm)

• Öldürməmək - Bütün dinlərin qadağan etmiş olduğu davranışların birincisi insan canına qəsd etməməkdir. Çünki, insanın sahib olduğu təməl haqlardan birincisi yaşamaq haqqıdır. Hər hansı bir insanı haqsız yerə və qəsdən öldürmək böyük bir günahdır. Bu səbəblə cinayət törətmək bütün dinlərdə böyük günah sayılıb və qadağan edilmişdir.

İslam dininə görə hər insan yaşamaq haqqına malikdir. Bu səbəbdən əgər bir səbəb olmazsa, bir insanı öldürmək bütün insanları öldürməkdir. Həmçinin, bir insanı xilas etmək, bütün insanları xilas etmək deməkdir.

Bu Qurani Kərimdə bu cür söylənmişdir: “Hər kəs bir kimsəni öldürməmiş (bununla da özündən qisas alınmağa yer qoymamış) və yer üzündə fitnə-fəsad törətməmiş bir şəxsi öldürsə, o, bütün insanları öldürmüş kimi olur. Hər kəs belə bir kimsəni diriltsə (ölümdən qurtarsa), o, bütün insanları diriltmiş kimi olur.” (Maidə - 32) Digər bir ayədə də bu cür buyurulmuşdur: “Yoxsulluqdan qorxub (Cahiliyyətdə olduğu kimi) övladlarınızı (xüsusilə, qız uşaqlarını) öldürməyin. Biz onların da, sizin də ruzinizi veririk. Onları öldürmək, həqiqətən, böyük günahdır!” (İsra – 31)

Xristianlığa görə sonsuz həyata qovuşmağın və xoşbəxtliyin şərtlərindən biri də öldürməməkdir. Şərq dinlərində də öldürmək böyük günahlardan hesab olunur.

Buddaya görə insanı nirvanaya çatdıran yollardan biri də heç bir canlıni öldürməməkdir. Buddizmin müqəddəs mətnlərində bu mövzu bu cür ifadə edilir: “Bütün insanlar cəzalandırılarkən titrəyərlər, bütün insanlar ölümdən qorxarlar, sən də onlara bənzədiyini xatırla və nə öldür, nə də öldürülməsinə səbəb ol.”

- Oğurluq etməmək - Dinlərin ortaq əxlaqi qanunlarından biri də oğurluq etməməkdir. İslam dini oğurluq etməyi böyük günahlardan hesab etmişdir. Çünki, oğurluq həm insanların zəhmətinə qarşı bir hörmətsizlik, həm də haqqa riayət etməməkdir. Qurani Kərimdə insanların mallarına haqsız yerə əl uzatmaq bu cür qadağan edilmişdir: “Ey iman gətirənlər! Qarşılıqlı razılıqla edilən alış-veriş müstəsna olmaqla, bir-birinizin mallarını haqsız bəhanələrlə (haqsız yerə) yeməyin.” (Nisa - 29)

Oğurluq xristianlıqda da qadağan edilmişdir. İncilə görə oğurluq doğru bir davranış deyildir və qadağan edilmişdir.

Yəhudilikdə “10 Əmr”dən biri də oğurluq etməməkdir. Tövratda insanların mallarına göz dikmək, onları haqsız yerə almaq günah sayılmış və bu günahı işləyənlərə qarşı sərt cəzalar tətbiq edilmişdir. “Oğurluq etməyəcəksiniz, hiylə işlətməyəcəksiniz. Oğru oğurladığı şeyin qarşılığını mütləq ödəməlidir. Heç nəyi yoxdursa, oğurluq etdiyinə görə qul olaraq satılacaqdır.” (Müqəddəs kitab. Levililər 19/ 11)

Hinduizm və Buddizmdə də oğurluq qadağan edilmişdir. Buddizmin 5 qanunundan biri də oğurluq etməməkdir. Bu dinlərdə oğurluq etmək insanın mənəvi yolunda bir maneədir. Nəflərinə uyub başqalarının mallarını göz dikənlər çirklənmiş insanlar hesab edilir.

- Zina etmək - İnsan nəsli təhdid edən, fərdlərin iffət və namus dəyərlərini yox edən zina, tarix boyunca cəmiyyətlər və dinlər tərəfindən zərərli bir davranış hesab edilmişdir. Hüquqi, əxlaqi və bəzi siyasi sistemlər zinanın qarşısını almaq üçün qanunlar və cəzalar müəyyən etmişlər.

İslam dini də zinanı əxlaqsızlıq və böyük günahlardan hesab edir. Bu səbəbdən Qurani Kərimdə zinaya səbəb ola biləcək düşüncə, söz və davranışlar qadağan edilmişdir. Belə ki, buyurulmuşdur: “Zinaya da yaxın düşməyin. Çünki o, çox çirkin bir əməl və pis bir yoldur!” (İsra - 32)

Yəhudilikdə də zina pis və qadağan edilmiş davranışlardandır. “10 Əmr”dən biri olan “zina etməyəcəksən” (Müqəddəs kitab) əmri hər yəhudinin əməl etməsi vacib olan əsas qanunlardandır. Tövratda zinanın hər növü qadağan edilmiş və bu işi görənlər sərt şəkildə cəzalandırılmışlar. (Müqəddəs kitab, Levililər 18/1, 30)

Xristianlıqda da zina böyük günahlardandır. Xristianlıqda zina etmək haram olduğu kimi, hər hansı bir qadına pis nəzərlə baxmaq da zina etmək sayılır. İncilə görə birinin əxlaqsızlıq istisna olmaqla, öz yoldaşını boşaması düzgün deyildir. (Matta İncili 5/ 37, 32)

Hind dinlərində də zina qadağan edilmişdir. Ailəyə dini və sosial baxımdan dəyər verən hinduizmə görə cinsi ehtiyaclar qeyri-qanuni yollarla təmin edilməməli və zinadan uzaq durulmalıdır. Buddizmdə isə zina etməmək, əməl edilməsi lazım olan 5 qanundan biridir. Bir buddist nəfsini və bədənini kontrol etməli, hər növ şəhvətdən və pis hisslərdən özünü qorumalıdır. Çünki cinsi ehtiyacları təmin etmək hər növ çirkinliyin qaynağıdır.

- Yalançı şahidlik - Doğruluğa əmr edən dinlər yalan danışmağı və yalançı şahidliyi qadağan etmişlər. Yalan danışmaq insanlar arasından güvən və etibar duyğusunu zədələyir. Yalançı şahidlik isə ədalətin bərqərar olunmasının qarşısını alar və günahsız insanların nahaq yerə cəzalandırılmasına səbəb olar.

İslam dini yalançı şahidliyi qadağan etmiş və bu barədə Quranda buyurulmuşdur: “Yalan sözlərdən də çəkinin.” (Həcc - 30)

Yalançı şahidliyin qadağan edilməsi Qurani Kərimdə bu cür ifadə edilir: “Ey iman gətirənlər! Allah qarşısında (borcunuzu yerinə yetirməkdə) sabitqədəm və ədalətli şahidlər olun. Hər hansı bir camaata qarşı olan kininiz sizi ədalətsizliyə sövq etməsin. Ədalətli olun. Bu, təqveyə daha yaxındır. Allahdan qorxun. Allah etdiklərinizdən xəbərdardır!” (Maidə - 8)

Yalançı şahidlik etməmək yəhudiyyənin “10 Əmr”indən biridir. “Qonşuna qarşı yalandan şahidlik etməyəcəksən!” “Yalandan xəbərçilik etməyəcəksiniz. Yalançı şahidlik edərək haqsız yerə pis adamın tərəfini tutmayacaqsınız!” (Müqəddəs Kitab) Rəbbinin nifrət etdiyi 6 şey, iyrəndiyi 7 şey vardır: Qürurlu gözlər, yalançı dil, günahsız qan tökən əllər, kələkbaz qəlb, pisliyə tələsdirən ayaqlar, yalan qoxan yalançı şahid və qardaşlar arasında düşmənçilik yaradan insan.” (Tövrat. Süleymanın sözləri 6/19 - 19)

Xristianlıqda da yalançı şahidlik qadağan edilmişdir: “Yalan yerə şahidlik etməyin.” (Matta İncili 19/ 18, 19) “Düşmənlərinizi sevin, sizdən nifrət edənlərə yaxşılıq edin, sizi lənətləyənlərə yaxşılıq diləyin. Sizi təhqir edənləri dua edin... Sizə yaxşılıq edənlərə yaxşılıq etsəniz, bu sizə nə tərif qazandırar? Günahkarlar da bu cür edər.” (Luka İncili 6/27-33)

Dini dəyərlərin olmadığı bir cəmiyyət və mədəniyyət təsəvvür etmək çətindir. Bir dəstə din və mədəniyyət arasındakı bütün əlaqələri inkar ediblər, amma bu baxış düzgün deyil. Əlbəttə bu məsələ aydındır ki, mədəniyyətlərin bəzisi təkamülə yetişməkdə olan səmavi dinlərin uca hədəflərinə qarşı olduqlarına görə, dinlə uyğun olmaya bilirlər. Ona görə də din onları qəbul etmir. Amma mədəniyyətlərin çoxu, dinin proqramları ilə uyğundurlar. Ona görə də din onları təsdiqləyir. Digər tərəfdən, çox vaxt mədəniyyətlər dinlərin gətirdiyi qaydalar əsasında, dinlərin vasitəsilə yaranırlar.

Hər mədəniyyətin yaranmasında az ya çox, birbaşa ya dolayısı ilə din və əxlaqın rolu vardır. Ola bilər, bəzi mədəniyyətlərdə din faktoru daha zəif, daha fərqli ola bilər. Amma ortaya çıxan sosial gerçək budur ki, dinlə heç bir əlaqəsi olmayan mədəniyyətdən danışmaq çox çətindir.

Mənbələr

1. Qurani-kərim.
2. Kənzül-ümmal.
3. Qədim-əhd (Müqəddəs kitab).
4. Nəhcül-bəlağə.
5. “Tarixdəki Yüz Böyük İnsan”, Michael Hart.
6. Yeni-əhd (İncillər).

Revue d'interprétation scientifique-spécialiste

PURE LIFE

Spécial: LA CULTURE ET LA CIVILISATION ISLAMIQUE

Deuxième année, quatrième série, (Isfand 1394, Djumadi-çani 1437, Mars 2016)

Concessionnaire: Université Al-Mustapha internationale
Université Virtuelle d'Al-Mustapha, vice-président de la recherche et de production

Chef de rédaction: Muhssine Kanbary

Éditeur: Abidîne Siyâhate Isfand-yôry

Secrétaire scientifique: Tawfiq Isdôf

Administrateur: Abul-Fadli Mondegôr Kalandary

Groupe de Rédaction:

Muhssine Kanbary	directeur de l'université virtuelle d'Al-Mustapha (Qom)
Abidîne Siyâhate Isfand-yôry	Assistant à la recherche scientifique et de production de l'université virtuelle d'Al-Mustapha (Qom)
Tawfiq Isdôf	Membre du groupe scientifique de l'université virtuelle d'Al-Mustapha (Azerbaïdjan)
Seyeed Muhammad Ali Awne Naqawi	Membre du groupe scientifique de l'université virtuelle d'Al-Mustapha (Inde)
Yeeldîz Kadry	professeur de l'université virtuelle d'Al-Mustapha (Turquie)
Yahya Abdul-Hassan A'dawky	Membre du groupe scientifique de l'université Âlil-Bayt (Irak)
Gulam Djâbir Muhammady	professeur au complexe d'éducation supérieure d'Imam Khomeyni paix à son âme (Pakistan)

Expert scientifique-éducatif: Mahmoud Nazry, Moudjtaba Kassimy
Affaire de l'État et de l'infrastructure: Ahmad Hussein Fardjôm-fard

Adresse: Qom, rue Sâhily-Nord, non loin de Mussalâ, entre l'avenue 4 et 6

Boîte postale: 3713913554

Tél et Fax: 32613875 -32114171

Nombre de pages: 114 pages

Tirage: édition électronique

Web: http://journals.miu.ac.ir/content.php?pagename=journal&journal_id=7

Email: research@almustafaou.com

Selon la note de:

La vingt-quatrième séance des conseils de la publication d'Al-Mustapha (date: 29/12/1392)
Licence ID:74327 système générale des médias du pays (ministre de la culture et de l'orientation islamique) (date:11/12/1393)

Cette publication a été déterminée au niveau des publications scientifiques –spécialiste

Que cette publication est en forme électronique, donc dans l'adresse sous-dessous on peut avoir l'accès au texte complet.

<http://journals.miu.ac.ir/>

La culture et la civilisation islamique et la mode de vie islamique

Écrivain: Konate karim (Côte d'Ivoire)¹, Dr. Lengane Adama
(Burkina Faso)², Meysam Javadnia (Iran)³

Date de réception: 22/07/2015

Date d'acceptation: 02/03/2016

Introduction

Regardant aujourd'hui la vie modernisée, dont beaucoup d'entre nous ont perdu leur identification islamique, en se laissant à la civilisation satanique qui envahit le monde entier de nos jours, nous avons profité de donner une initiation sur la vie et la civilisation islamique qui ne peut jamais être séparée de la foi en Allah et Son Messager.

Qu'Allah fasse que cela soit la cause d'un changement dans notre vie.

La définition

Les savants musulmans ont donné plusieurs sens et définitions à la culture et la civilisation islamique, et cela revient à deux choses:

1. L'importance de cette expression et ce terme et sa nouveauté et originalité.
2. La divergence de la vision des savants contemporains sur cette expression.

1. étudiant en science coranique/ école Imam Khumaini, Qom, Iran, konatekarim90@gmail.com

2. Étudiant en Sciences des Ahloul-Bayt, 4ème Niveau des Sciences Islamiques, équivalent au Doctorat, Qom, Iran, adamleng2006@yahoo.fr

3. Doctorant en Écoles Juridiques Islamiques, Qom, Iran, MJedalat7@gmail.com

Et ce que nous pouvons donner comme une définition approximative est:

((C'est la connaissance des constituants de la communauté islamique en générale, et ses multiples réactions au passé et au présent, d'une religion, une langue, une histoire, une civilisation, des valeurs (valeurs morales), et des objectifs communs, en usages de perceptions et destinations)).

Puis, l'Islam est la religion de Dieu dont Il nous a ordonné de Lui adorer en se basant sur les enseignements de cette religion dans nos doctrines et comme nos actes.

Dieu dans le saint Coran a dit: certes la religion acceptée d'Allah est l'Islam... (Sourate la famille d'Imran:19).

Et cette islamité consiste à se soumettre aux ordres d'Allah et Ses Élus. L'Émir des croyants Ali Ben Abi Taleb dit dans l'un de ses sermons ((j'attribuerai l'islam avec une attribution que personne ne l'a fait avant moi: l'islam c'est la soumission, la soumission est la sincérité, et la sincérité est la véracité, et la véracité est l'adoption, et l'adoption est de s'acquitter, et s'acquitter est de mettre en action.))¹.

Dès là, nous devons prendre la mode de nos vies à partir du Coran et les enseignements islamiques, et les musulmans comme une communauté dans le monde, ils croient et mettent en application les enseignements religieux islamiques, et l'islam a sa propre méthode de vie et sa propre culture. Et la méthode de vie de l'islam est les enseignements dont le noble prophète (paix sur lui et sa famille) nous a apporté de la part de Dieu, ou les enseignements divins qui nous a été transmis par le noble prophète paix sur lui et sa famille, pour que nous puissions organiser notre vie quotidienne éternellement, individuelle qu'elle soit individuelle ou sociale, économique qu'elle soit ou politique ou même culturelle.

1. Tafsir Majma'a bayane,tome:2/259.

Et dès là, nous pouvons dire que la personnalité d'un musulman a deux phases:

1. La vie individuelle d'un musulman (La phase personnelle d'un musulman).
2. La vie sociale d'un musulman (Le musulman dans le milieu social).

La phase personnelle dans la vie d'un musulman

A ce qui concerne la phase personnelle, elle se spécialise dans les actions personnelles dans la vie d'un musulman et comment il doit fonder sa relation doctrinale avec Allah? Et comment vivra-t-il selon la méthode coranique?

Et nous avons comme des phases personnelles:

La foi

Dieu dans le Coran dit: Et s'ils croyaient et vivaient en piété, une récompense de la part d'Allah serait certes meilleure. Si seulement ils savaient!) (Sourate: La Vache:103)

On peut dire que l'étape principale dans la fondation d'une personnalité islamique d'une manière intacte, se trouve dans sa fondation spirituelle avec son Créateur Allah Le Tout-Puissant, et la foi et la croyance en Allah est le plus grand centre dans la personnalité islamique, et cette foi est le critère avec lequel le musulman détermine son étendue pour réaliser son succès avec son âme et sa société.

Imam Ali (paix sur lui) a dit: la personnalité d'une personne est la croyance.¹

Imam Sodik paix sur lui dit: le musulman est sensé d'avoir huit qualités: digne en face des avilissements.

1. Gorarul hikam:15.

patient en face des épreuves, remerciant en face des confort et bien-être, satisfait de ce que Dieu lui a fourni, Il n'enfoncé pas les ennemis, et n'opprime pas les amis. Son corps est en souffrance de lui, et les genres sont en l'aise de lui.

Certes la connaissance est son aimant, et l'indulgence est son vizir. La raison est l'émir de ses armées. La clémence est son frère et la charité est son père.¹

La foi est une règle, et la source dsur laquelle la foi doit se baser, est notre relation avec Allah Le Tout-Puissant, et nous devons nuer toutes existences en dehors de Lui.

La foi est un mouvement, et ceci mouvemente le cœur d'un musulman envers les autres en les aimant et les souhaitant les biens et la réussite.

La foi est une méthode, et le musulman doit être un exemple parfait dans ses actes, ses pensées, et dans ses mouvements et de ne pas simplement se contenter de faire ses prières et ses jeûnes.

1. L'action est la perfection de la foi

La foi ne consiste pas simplement d'être isolée du monde, mais plutôt un acte qui pousse l'homme à prendre des positions.

Dieu dit dans le coran: Ni vos biens ni vos enfants ne vous rapprocheront à proximité de Nous. Sauf celui qui croit et œuvre dans le bien. Ceux-là auront une double récompense pour ce qu'ils œuvraient, tandis qu'ils seront en sécurité, aux étages supérieurs (paradis) sourate: Saba'u: 37.

1. Uçul-kâfî.

Et c'est comme ça que l'islam veut du musulman qu'il soit juste dans le domaine de sa relation avec Dieu, qu'il soit véridique envers Allah, et qu'il croie en Lui et ainsi qu'il L'aime avec la sincérité sans Lui associer quoique ce soit, et qu'il travaille dans le chantier et sur le chemin de Dieu avec la force et la stabilité. Et que le musulman soit un composant profitant et positif dans la société islamique, et à son tour aide les autres pour construire la meilleur vie dont Dieu nous a demandé.

Imam Ali dit: la foi et l'acte sont des jumeaux.

Donc, nous pouvons conclure dans ce hadith comme si la foi et l'acte étaient les deux paumes de la balance de l'homme musulman, et à chaque la foi et l'acte se balancent, le musulman sera une balance dans sa vie.

Et l'homme ne sera jamais un vrai croyant sans que sa foi soit accouplée avec un bon acte, et c'est aussi le même cas que le bon acte perd sa valeur lorsqu'il est loin de la foi et l'amour de Dieu.

2. L'Islam: un appel d'être ouvert, et d'être loin du racisme.

On posa la question à Imam Ali Ben Hussein sur le racisme, il a dit: (racisme qui amène son auteur à faire du péché, est que l'homme voit les maux de sa communauté plus que les bons œuvres d'une autre communauté, et il n'est pas du racisme que l'homme avoue l'amour pour sa communauté, mais il est du racisme que l'homme aide sa communauté à l'injustice).¹

Le saint coran nous appelle à réfléchir dans toute les pensées et les positions, et de ne pas mettre ses idées en avance et de ne pas se renfermer sur soi-même.

1. Al-kuleini, tome2.

Les psychologues et sociologues disent que le racisme est une sorte d'alignement et de défense une question sous l'affection des sentiments sans se servir de la pensée et de la raison.

Dieu dans le Coran: (... annonce la bonne nouvelle à Mes serviteursﷺ qui prêtent l'oreille à la Parole, puis suivent ce qu'elle contient de meilleur....) Sourate A'Zumar:17-18.

3. La famille musulmane la famille heureuse.

La fondation de la famille en Islam, débute et commence à solliciter le mariage et encourager les hommes à le faire, et l'Islam a facilité la voie de l'union entre le marié et la mariée.

Le prophète paix sur lui et sa famille a dit: (il n'y a jamais eu une union bien aimé par Allah que le mariage)

L'Islam considère la relation conjugale étant une relation sacrée, c'est une relation spirituelle, sentimentale, et une vie d'affection de bonté. Et tous comme elle est une vie matérielle et sociale.

Et nous pouvons indexer des étapes suivantes qui sont prise en compte dans la fondation et la sauvegarde de la famille selon la méthode islamique:

- a- Incitation à la fondation d'une famille:
- b- Enlever les barrières et les peines, et faciliter l'union dans la fondation de la famille.
- c- Identification des bons attributs du marié et la mariée.
- d- L'Islam a identifié la responsabilité de chacun du marié et la mariée dans la vie conjugale.
- e- L'Islam appelle les deux maris à prendre soin du l'apparence et la beauté, ainsi de prendre soin de la relation conjugale.

f- La satisfaction des deux maris lors du sermon du mariage comme sa fondation principale.

Et l'Islam a aussi donné des solutions aux problèmes conjugaux selon ses enseignements qui sont les suivants:

- a- L'entente et dialogue.
- b- La tolérance de son prochain.
- c- Indulgence et le pardon.
- d- Se retourner vers les jugements.
- e- Le divorce.

Et le divorce est la dernière solution des problèmes conjugaux et le plus détesté par Allah, le prophète dit paix sur lui et sur sa famille: (il n'y a pas quelque chose que Dieu a permis et qui est plus détesté par Lui que le divorce)¹.

Les enseignements islamiques nous demandent d'être souriants envers nos enfants nos femmes et les autres membres de notre famille, et de nous comporter envers eux avec les bonnes manières et les bonnes moralités dans tous les domaines de la vie, que le plus meilleur d'entre nous est celui qui est les meilleures comportements envers sa famille.

4. L'amitié et l'ami

En Islam, il y a une grande préoccupation qui insiste que les relations humains soient basées sur une fondation ferme qui sert la raison humaine, son cœur et sa vie. Car la relation d'un homme avec un autre homme laisse une grande trace dans plusieurs aspects dans sa vie intérieure comme extérieure, en considération que la relation crée une familiarité et un amour, qui pousseront l'homme à tracter les autres par l'amour raisonnable et sentimental.

1. Mizanul hikmat, tome: 5, chapitre le divorce.

Dieu dans le saint Coran: les amis, ce jour-là, seront ennemies les uns et des autres; excepté les pieux. Sourate Zukruf: 67

Si l'homme est pieux il doit être conseillé pour son ami, car la religion c'est le conseil.

La vie sociale d'un musulman

L'Islam a une grande préoccupation pour la relation du musulman avec sa société, et il a établi des formules requises dans ses méthodes et ses enseignements divins pour cette relation, qui vont causer la renforce de la coopération sociale entre les musulmans, et créer une société islamique qui est rattachée dans ses relations, fondations et ses composants et races.

L'Islam a pris soins du statut de l'homme dans la société, et c'est pour cette raison qu'il a insisté sur la relation entre l'homme et sa société, et l'homme ne peut jamais s'isoler de cette société.

Le noble prophète paix sur et sur sa famille dit: celui qui se retire et se distingue du groupe musulman, il a disloqué le lien islamique de son cou.

L'Islam creuse toujours le bon sens social pour le musulman et il lui responsabilise ses devoirs envers les autres musulmans, et l'Islam insiste sur cette relation et considère celui qui se retire du groupe islamique comme un délaiseur de l'Islam totalement, comme il est dit dans le hadith précité.

Dieu dit dans le Coran: certes, un Messenger pris parmi vous, est venu à vous, auquel pèsent lourd les difficultés que vous subissez, qui est plein de sollicitude pour vous, qui est compatissant et miséricordieux envers les croyants. Sourate Tawba: 128.

Imam Sajjad paix sur lui: Hô! Et si tu mettrais les musulmans à la place de ta famille, tu considères le plus âgé d'entre eux comme ton père, le plus petit comme ton fils, ta catégorie comme ton frère. Qui parmi ceux-là aimeras-tu l'enfoncer? Qui parmi ceux-là aimeras-tu le maudire? Qui parmi ceux-là aimeras-tu divulguer son sexe?¹

C'est comme ça que l'Islam nous dessine la relation du musulman avec sa société et dans un hadith connu par le prophète paix sur lui et sur sa famille dit: celui qui devient sans se préoccuper des affaires des musulmans, il ne fait pas parti d'eux (les musulmans).

1. comment collaborer avec les composants de notre société?

Dieu exalté soit-Il dit: Adirez Allah et n'associez aucune chose a Lui. Agissez avec la bonté envers (vos) père et mère, les proches, les orphelins, les pauvres, le proche voisin, le voisin lointain, le collègue et le voyageur, et les esclaves en votre possession, car Allah n'aime pas, en vérité le présomptueux, l'arrogant. Sourate la femme: 36.

Dans ce noble verset, l'homme fera face aux composants de la société, pour qu'il puisse collaborer avec ces composants de sa société, et qu'il donne à chacun son droit qu'il mérite. L'homme musulman prend la responsabilité de ses devoirs qui englobe, ses parents, ses proches, ses voisins et ses amis, et ces devoirs s'étendent pour englober aussi les pauvres, les orphelins et les voyageurs. Et l'Islam nous appelle à s'unir, se tolérer pour que la paix, l'amour et l'affection règnent dans la société.

Dieu dit dans le saint Coran: Et crampez-vous tous ensemble au "Habl" (câble) d'Allah et ne soyez pas divisés;

1. Biharul anwar: tome 31, page 2300.

et rappelez-vous le bienfait d'Allah sur vous: lorsque vous étiez ennemis, c'est Lui qui réconcilia vos cœurs... sourate la famille d'Emran: 103.

2. La prière commune... la force de la société.

Comme il est beau de voir les musulmans manifester en groupe les prières quotidiennes en commun en se levant en incubant en se prosternant en s'agenouillant!

Et comme il est nombreux les intérêts qui se trouvent dans la prière commune, a ce qui concerne la connaissance entre eux-mêmes, et le renforcement des liens qui se trouvent entre eux!

Les savants religieux ont insisté que la meilleure récompense des prières obligatoires est lorsqu'on les fait en commun, et celles des surérogatoires est lorsqu'on les fait à domicile.

Il est dit dans les hadiths d'Ahlul-bayt: celui qui marche envers la mosquée pour faire la prière en commun, il aura 70 milles biens par chaque, et il sera gradé de place par le même degré.

3. Citoyenneté

Partout où l'homme décide d'y vivre et de s'installer, doit être son pays et sa résidence. Le Coran a employé le mot "diyar" à la place du mot "watan" et il dit dans la sourate la Vache verset 246: ... ils dirent:" Et qu'aurions-nous à ne pas combattre dans le sentier d'Allah, alors qu'on nous a expulsés de nos maisons et qu'on a capturé nos enfants?"...

Le citoyen est mon frère à cause de Dieu, celui qui s'harmonise à moi et je m'harmonise à lui sous l'immensité de la patrie qui nous embrasse tous.

Le noble prophète paix sur lui et sur sa famille dit: aucun d'entre vous n'aura la croyance, jusqu'à ce qu'il aime pour son frère qu'il aime pour lui-même.

4. Les frontières du pays

a- L'appartenance doctrinale: la communauté musulmane est une seule communauté: Coran: Certes, cette communauté qui est la vôtre est une communauté unique, et Je suis votre Seigneur. Adorez-Moi donc. Sourate les prophètes: 92

b- L'appartenance politique: d'où le musulman vit dans un pays dont il a la nationalité de ce pays. Et qui est lié aux affaires de sa vie et son avènement dans ce pays d'où il y réside.

c- L'appartenance coutumière: nous voulons dire le pays ou le lieu dont l'homme a grandi ou est né, une ville soit-il ou un village ou une région dont généralement l'homme a plus d'amour et d'affection pour ces lieux.

5. La diversité et la coexistence dans la société musulmane

Quelque chose est sûr et certain dans la vie sociale et reste toujours aux temps les hommes et la terre existeront; c'est la diversité des hommes qui composent la société, et soyons sûrs que nous ne pourrions jamais sans les autres, que cette diversité soit coté sexuel ou pas (l'homme et la femme) ou qu'elle soit la différence de notre couleur (Noir et Blanc) ou etc....

Dieu dit dans le Coran: o hommes! Nous vous avons créés d'un mal et d'une femelle, et Nous avons fait de vous des nations et des tribus, pour que vous vous entreconnaissiez. Le plus noble d'entre vous auprès d'Allah est le plus pieux. Allah Est certes Omniscient et Grand-Connaisseur. Sourate Hujirat: 13.

Le plus noble des hommes est ceux qui croient en Allah et son messager ainsi les douze Imams de la descendance du prophète paix sur lui et sur eux. Ni nos fortunes et richesses ne pourront nous rapprocher de Dieu ni la couleur de nos corps.

Dieu dit dans le Coran: Et parmi Ses signes la création des cieux et de la terre et la variété de vos idiomes et de vos couleurs. Il y a en cela des preuves pour les savants. Sourate Rome: 22

Et nous pouvons ressortir deux sortes de règles fondamentales pour arriver à la coexistence dont la société islamique nous demande, qui sont:

1. L'assurance et la garantie des droits et des biens de l'adversaire: si jamais l'un des adversaires ressent la violation de ses droits ou l'injuste envers lui, on n'aura plus la coexistence dans nos sociétés, c'est pour cette raison que le Coran a insisté le respect des droits des autres, et a interdit l'oppression des composants de la société. Dieu dit:... Et ne transgressez pas. Certes Allah n'aime pas les transgresseurs. Sourate la vache: 192.
2. Le respect mutuel: Islam nous appelle a respecter l'un et l'autre mutuellement, et si en cas d'une divergence nationale, ethnique ou religieuse ou même doctrinale, nous devons respecter l'humanité de nos prochains par le respect mutuel.

Dieu dit dans le Coran: Allah ne vous défend pas d'être bienfaisants et équitable envers ceux qui ne vous ont pas combattus pour la religion et ne vous ont pas chassés de vos demeures. Car Allah aime les équitables. Sourate Al-Momtahinah: 8.

C'est pour cette raison nous trouverons toute les nationalités parmi les compagnons du noble prophète paix sur et sur sa famille, tels que: Bilal ben Rabah Al-Habachi, Salman Al-Farsi et Souhayme A'Rumi, qui étaient au premier rang des compagnons du prophète paix sur lui et sur sa famille.

Donc nous pouvons dire que l'islam a une seule nationalité et une seule identité qui est la croyance en Allah et son messager.

Résumé

Alors nous pouvons conclure que la culture et la civilisation islamique ne pourra jamais se réaliser et n'aura aucune valeur dans la fois en Allah, et sans les enseignements qu'Il nous a transmis à travers Son noble messager.

Le musulman a deux sortes de relation qui sont: la relation individuelle et la relation sociale. La relation individuelle consiste de croire en Allah et d'œuvrer les bons actes, et l'homme est entourer par les amis et la famille donc il faut bien choisir celui qu'on doit fréquenter dans nos vies quotidienne. Et celle de la relation sociale, l'Islam nous appelle vers la coexistence entre les hommes quel que soit la diversité de nos langues, couleurs et situations économiques etc...

Ressources

1. Les ressources sont dans le texte.
2. Le type de compilation d'articles est la revue.
3. La méthode d'utilisation des ressources est combinée.